

Vahşet Medeniyeti, Maskesi Modernizm ve Şefkat Medeniyeti

Sebahattin YAŞAR

[Harran Üniversitesi, Öğretim Görevlisi]

1- Günümüz medeniyetlerine genel bir bakış

Medeniyeti, insan yaşamındaki olumlu gelişmeler olarak ele aldığımızda, medenileşme sürecini de ilk insanla birlikte başlatmak daha doğru olacaktır.

İlk insan olan Hz. Adem'in ve diğer bütün peygamberlerin aynı zamanda bir peygamber oluşu, insanlık tarihi için yeni bir başlangıç ve bir gelişme anlamı içerir. O zaman, insanlık tarihindeki irili ufaklı bütün medeniyet çeşitliliğinin altında ilahi öğretiler vardır.

Günümüzde ise iki ana medeniyet kendini göstermektedir. Bunlar Batı Medeniyeti ve İslam Medeniyetidir.

Hıristiyanlığın, Yahudiliğin ve sair inançların etkisi altındaki Batı medeniyetini de iki ayrı kategoride düşünmek gerekir. Biri, içinde ilahi izler taşıyan, İsevilik din-i hakikisinden beslenmiş, müspet gelişmeler içeren, pozitif bilimlerin etkisiyle teknolojik gelişmeleri içinde barındıran Batı medeniyeti; diğeri ise, hak dinden tamamen kopmuş, bozulmuş, vahşet, yıkım ve hazcılık içeren, sefih bir düşünce ürünü olan Batı medeniyetidir. Bütün bu yıkım ve vahşet manzaraları bu ikinci Avrupa'nın etkisiyledir.

İslam medeniyetindeki dominant karakter ise, esasları Kur'an'a dayanan; uygulamaları Peygamberin (a.s.m) söz ve davranışlarıyla şekillenmiş olan İslam medeniyetidir.

İslam medeniyetinde prensiplerde bir problem, örselenme, bozulma olmamasına rağmen, Müslümanların İslam'ı algılama biçimlerindeki hastalıklar ve Batı medeniyetinden etkilenme, İslam medeniyetine yakışmayan görüntüler

*İslam medeniyeti;
Batı'nın elindeki
kitle iletişim
vasıtalarıyla
zihinlere iyice
kazıdığı çirkin
görüntülerden
biran evvel
kurtulmak
durumundadır.
Bunun da
yolu, İslam
hakikatlerine
perde olmayıp,
ayine olmaktadır.
Eğer bu
yapılabilse, sair
din mensupları
İslamiyet'in
güzellikleri
ile tanışmış
olacaklardır.*

çermektedir. Nitekim Bediüzzaman'ın İslam dünyasındaki hastalıkları (yeis, doğruluğun ölmesi, adavete muhabbet, ehl-i iman arasındaki nurani bağları bilmemek, istibdat, menfaat) ve bu hastalıklara olan Kur'anî tedaviyi (ümit, sıdk, muhabbet, hamiyet ve meşveret) ⁽¹⁾ ele alması bu hastalanmaya ve ihtiyaç olan tedaviye bir işarettir.

Diğer taraftan Avrupa'da alıcı bulmayan sefahat ve çirkinlikler, İslam medeniyeti alanında alıcı bulmuş; İslam medeniyetinin mehasin ve güzelliklerine ise, Avrupalılar müşteri olmuş, böylece pazarlar yer değiştirmiş.

Bütün bunlar, dinden uzak, taklit eseri, cehalet yansıması davranışlar içeren yaşam tarzı da, nezaket medeniyeti içindeki yıkım görüntüsü, terör, anarşi manzaraları İslam medeniyeti ile hiç örtüşmeyen kirlenmelerdir.

İslam medeniyeti; Batı'nın elindeki kitle iletişim vasıtalarıyla zihinlere iyice kazıdığı çirkin görüntülerden biran evvel kurtulmak durumundadır. Bunun da yolu, İslam hakikatlerine perde olmayıp, ayine olmaktadır. Eğer bu yapılabilsen, sair din mensupları İslamiyet'in güzellikleri ile tanışmış olacaklardır.

Nitekim tarihi süreç içerisinde bakıldığında, Batı medeniyetinin, kendini yenileme süreci içerisinde, İslam esaslarından ciddi etkilendiği görülmektedir. Nitekim Batı medeniyeti üzerindeki İslam etkisini Batılı pek çok yazar ve düşünür de eserlerinde ifade etmektedir. Bunlardan, R.V.C. Bordley (1546-1613)'in, 'Rönesans İslamiyet'e borçluyuz.'⁽²⁾ cümlesi, konuyu özetler niteliktedir. Yine, Montgomery Watt, bu etkileşimi ve Avrupalıların yaklaşımını, 'Avrupalıların kör gözü, İslam kültürüne olan borcumuzu görmeye manidir.'⁽³⁾ cümleleriyle özetler.

Batı medeniyetinin, İslam medeniyetinden etkilenmesinin pek çok sebepleri bulunmaktadır. Bu sebeplerden en önemlisi, İslam'ın, akla, mantığa verdiği önem ve ilme ve ilim öğrenmeye verdiği değerdir. Müslümanlar özellikle ibadetlerine taalluk eden (oruç, bayram namazı, kible tayini gibi) meselelerdeki ihtiyaçları, onları astronomi, matematik, coğrafya, tıp, biyoloji, kimya, fizik gibi değişik pozitif bilimlerdeki gelişmelere itmiş ve böylece bilimsel gelişmeler ortaya çıkmıştır. Yani Müslümanların bilimle ilgilenmeleri yine dinleriyle olan ilgilerinin bir sonucu olmuştur.

Nitekim bilim tarihçisi, George Sarton'un, M.S. 750-1000 yılları arasındaki her 50 yılı, o yıllara bilimsel çalışmaları ile damgasını vuran Cabir, Harizmi, Razi, Mes'udi, Ebu'l Vefa, El Biruni, İbn-i Sina gibi İslam âlimleriyle isimlendirmesi dikkat çekicidir. ⁽⁴⁾

İslam medeniyetinin Batı dünyasına olan etkisi, Emevilerle başlamış ve Türklerin İslam'ı kabullerinden sonra daha da yaygınlaşmıştır. Haçlı seferleri ise İslam medeniyeti ile Batı medeniyetini yüz yüze gelmiştir.

Medeniyetin niteliği aynı zamanda onu kuran insanların da niteliğini gösterir. Gelineen noktada beynelmilel bir medeniyet arayış var. Bütün insanlık birikimi ve ilahi esaslar ancak yeryüzünü yaşanabilir bir ortama dönüştüreceklerdir.

Bu çağda, bu iki medeniyet mukayesesinden çıkarılacak dersler, bundan sonraki süreçte insanlık tarihi için belirleyici olacaktır.

1- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Aşya Neşriyat, İstanbul, Haziran, 2009, s. 63, 64

2- Köprü Dergisi, Sayı: 81, Ziya Kazıcı, İstanbul, Kış-2003, s. 56.

3- Köprü Dergisi, Sayı: 81, Ziya Kazıcı, İstanbul, Kış-2003, s. 56.

4- Köprü Dergisi, Sayı: 81, Ziya Kazıcı, İstanbul, Kış-2003, s. 59

Bediüzzaman'ın 'Medeniyet' Yorumu

İnsan, yaratılış itibarıyla medenidir. Risale-i Nur'larda, tarihin dönüm noktalarında medeniyetlerin öncülleri, vahye mazhar olan peygamberler olduğu⁽⁵⁾ ifade edilerek, medeniyetlerin din temelli ele alınması gerektiğine dikkat çekilir.

Bediüzzaman, medeniyeti, 'hasenatı seyyiatına galibiyeti'⁽⁶⁾ ölçüsünde değerlendirir ve bir medeniyetin sadece bir din, bir bölge veya bir asrın ürünü olamayacağını ancak, umumun malı olabileceğini belirtir. Özellikle medeniyetlerin mehasinlerinin üç kaynağının olduğunu ifade eder: Bunları da 'Telâhuk-ı efkar', 'Semâvi şerayi', 'Hâcât-ı zaruriye' olarak belirler.

İnsanlık her geçen gün, kemale doğru bir meyil içerisindedir. Nitekim hakiki medeniyet de, insanın ilerlemesi, gelişmesi ve kabiliyetlerini inkişaf ettirebilmesi için vardır. Medeniyetten beklenen asıl amaç budur.

Bu açıdan baktığımızda, İlahi din izlerini kaybetmiş olan Batı medeniyeti, muhatap olduğu insan topluluklarının çoğunluğunu mutsuz etmiştir.

Bediüzzaman'ın, Batı medeniyetinin bu yönünü ele alan cümleleri şöyledir; "Medeniyet-i hazıra-i Garbiye, semavi kanun-u esasilere muhalif olarak hareket ettiği için seyyiatı hasenatına, hataları, zararları faidelerine racih geldi. Medeniyetteki maksud-u hakiki olan istirahat-i umumiye ve saadet-i hayat-ı dünyeviye bozuldu. İktisat ve kanaat yerine, israf ve sefahet; ve sa'y ve hizmet yerine, tembellik ve istirahat meyli galebe çaldığından biçare beşeri hem gayet fakir, ham gayet tembel eyledi."⁽⁷⁾

Bir medeniyetin başarılı sayılabilmesi için, hitap ettiği insanların çoğunluğuna huzur ve saadeti temin etmesi gerekir. Aksi halde zararları faydasını geçmişse, bu medeniyet 'medeniyet' tanımlamasını hak etmez. İşte Avrupa medeniyeti, umumi istirahati bozmuş ve insanları tembelleğe ve fakirliğe itmiştir.

Tabii Avrupa medeniyetini değerlendirirken toptancı bir yaklaşım içerisinde olmak doğru olmayacaktır. İnsanlığa faydalı yönlerini ve zararlı yönlerini ayrı tutmak ve ona göre de tanımlama yapmak daha sağlıklı olacaktır. Nitekim vahşet medeniyeti tanımlamasını içeren, zararlı yönlerin ön palana çıktığı Avrupa, böyle devam ettiği takdirde beşerin başına bela olacaktır.

Bediüzzaman, bu çirkin yönün ön plana çıktığı medeniyete şöyle seslenir: "Ey küfür ve küfranı dağıtıp neşreden bedbaht ruh! Acaba, hem ruhunda, hem vicdanında, hem aklında, hem kalbinde dehşetli musibetlerle musibettede olmuş ve azaba düşmüş bir adamın, cismiyle zahiri bir surette, aldatıcı bir ziynet ve servet içinde bulunmasıyla saadeti mümkün olabilir mi? Ona mesut denilebilir mi?"⁽⁸⁾

Medeniyetlerin varlığı insanı mutlu etme ve saadete ulaştırma olduğu için, bu da ancak insanın, hem maddi yönüyle hem de manevi yönüyle ihtiyaçlarına cevap vermek ve kafasında oluşan sorulara makul ve mantıklı cevaplar vermekle mümkün olabilecektir. Bunu da ancak dinler ve peygamberler sağlayacaktır.

Gelinen noktada insanlık bir tercihle karşı karşıyadır. Ya vahşeti netice verecek, erken başına kıyameti koparacak adımları atacak ya da insanlığa barış, huzur ve saadet getirecek İslam medeniyetini hâkim kılan tercihi yapacaktır.

*Bediüzzaman,
medeniyeti,
'hasenatı
seyyiatına
galibiyeti'(6)
ölçüsünde
değerlendirir ve
bir medeniyetin
sadece bir din,
bir bölge veya
bir asrın ürünü
olamayacağını
ancak, umumun
malı olabileceğini
belirtir. Özellikle
medeniyetlerin
mehasinlerinin
üç kaynağının
olduğunu ifade
eder: Bunları da
'Telâhuk-ı efkar',
'Semâvi şerayi',
'Hâcât-ı zaruriye'
olarak belirler.*

5- Nursi, Said, Sözlür, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s. 627

6- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Haziran- 2009, s. 367

7- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, Haziran, İstanbul- 2009, s. 366

8- Nursi, Said, Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Mart- 2008, s. 292

Batı medeniyetinin vahşet medeniyeti haline gelmesinin sebebi, ilahi kanunlardan uzaklaşmasıdır. İlahi esasları dikkate almayan beşeri kanunlar insanlığın fitrat, adetullah ve hayat-ı içtimaiye kanunlarına uygun esaslar sunamadığı için ortaya zulümler ve adaletsizlikler çıkmıştır.

Tarihte acı neticeleri ile karşılaşılan Batı medeniyetinin meyvesi olan iki dünya savaşı, bu medeniyetin nasıl bir insan/toplum modeli inşa ettiğinin en açık göstergesidir.

Batılılarda, akıl ön planda olduğundan, Hıristiyanlığın karşılayamadığı sosyal, siyasi, ekonomik, ahlaki, bireysel, ailevi ve toplumsal problemlerde, krizlerde çaresiz, eli kolu bağlı beklemeden, diğer inançlarda, medeniyetlerde akla uygun ne varsa onları alıp, kendi kültürleri içerisinde eriterek kullanmaktadırlar. Nitekim aklın da gereği budur.

Bediüzzaman'ın, 'Avrupa ve Amerika İslamiyetle hamiledir; günün birinde bir İslami devlet doğuracak'⁽⁹⁾ tespiti, tam bu tahlili güçlendirmektedir.

Batı'nın içine düştüğü çıkmazlardan kurtulabilmek için, arayışlarının devam ettiği bilinen bir gerçektir. Bediüzzaman'ın, 'Nev-i beşer bütün bütün aklını kaybetmezse, maddi ve manevi bir kıyamet başlarına kopmazsa, İsveç, Norveç, Finlandiya ve İngiltere'nin Kur'an'ı kabul etmeye çalışan meşhur hatipleri ve Amerika'nın Din-i Hakkı arayan ehemmiyetli bir cemiyeti gibi, ruy-i zeminin geniş kıt'aları ve büyük hükümetleri, Kur'an-ı Mü'cizülbeyan'ı arayacaklar ve hakikatlerini anladıktan sonra bütün ruh-u canlarıyla sarılacaklar.'⁽¹⁰⁾ gibi müjde ifadeleri, Batılı araştırmacıların, sosyologların, psikologların, tarihçilerin, iletişimcilerin vs. bütün bilim alanlarının yarınlara ışık tutacak pozitif enerji kaynaklarının peşinde olduğunu gösteriyor. Elbette elde ettikleri sosyal meyveleri, toplumsal hayatlarında hayata katacaklardır.

Batılılar geçmişte nasıl İslam alimlerinin, bilgilerinden on yıllarca istifade etmişlerse, bugün de aynı yolu izlemektedirler. Nitekim Yunus Emrelerin, Mevlanaların, Bediüzzamanların eserlerine ve hayatlarına Batı dünyasının ilgi-si bunun bir göstergesidir.

Ayrıca dünyanın bütün çalışan beyinlerini; din ve kültür ayırmaksızın, kendi ülkeleri, kültürleri için kullanmaları da işin ayrı bir veçhesidir.

Bugün Batı medeniyetinin halen ayakta duruyor olması, vahiy kaynaklı İslam medeniyeti etkisiyle kendini yenilemesindedir.

Batı medeniyetinin 'inkışa/manilerin gidip havaların açılması'⁽¹¹⁾ yaşayacak ve insaniyet-i Kübra olan İslamiyetle müsalaha edeceğini belirten Bediüzzaman, aynı zamanda, 'İslamiyet güneşinin tutulmasına, inkisafına; ve beşeri tenvir etmesine mümanaat eden perdeler açılmaya başlamışlar'⁽¹²⁾ diyerek de, insanlığın aydınlık yarınlara nasıl ulaşılacağına yollarını göstermektedir.

2- Batı medeniyetinin iç yüzü (tarihi süreç)

Neden vahşet medeniyeti denilmektedir?

Batı medeniyetinin vahşet medeniyeti haline gelmesinin sebebi, ilahi kanunlardan uzaklaşmasıdır. İlahi esasları dikkate almayan beşeri kanunlar insanlığın fitrat, adetullah ve hayat-ı içtimaiye kanunlarına uygun esaslar sunamadığı için ortaya zulümler ve adaletsizlikler çıkmıştır.

Avrupa, ahlaksızlık, sefahat ve dalaletle bozulmuş ve İsevi dininden uzaklaşmıştır. Bu yönüyle, Batı medeniyeti dini değil, dünyayı ön planda tutan bir medeniyettir. İlahi din izlerini kaybettiği için insanların dünyevi saadetini de yok etmiştir. Onun için bugün Avrupa medeniyetinin 'mehasin' gözükken iyi-

9- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Haziran, 2009, s. 90

10- Nursi, Said, Sözlür, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s. 252

11- Nursi, Said, Sünubat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Mart- 1995, s. 61

12- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Haziran, 2009, s. 80

likleri bir etkileşimin ürünüdür. Yani 'Hıristiyanlığın malı olmayan medeniyeti ona mal etmek' mümkün değildir.⁽¹³⁾

Batı medeniyeti tarih boyunca yaptığı zulüm ve adaletsizlikleri, elinde bulundurduğu haber kaynakları ile örtbas etmektedir. Böylelikle Batı, zihinleri, adaletsiz, hukuksuz, barışçıl olmayan, iyi niyet taşımayan, Batı medeniyetine taraf bilgilerle şekillendirmektedir. Nitekim 6 Şubat 2012 tarihli gazetelere yansıyan bir haber bu bilgiyi doğrular niteliktedir. Haber, İngiliz gazeteciden itiraf başlığını taşıyor ve 'İngiliz Gazeteci Richart Peppiatt, istifa ettiği Daily Star'ın İslam aleyhtarlığı yaptığını söylüyor ve "Bizden araştırmacı gazetecilik yapmamız istenmezdi. Elimize verilen bilgileri kurgulamamız istenirdi."⁽¹⁴⁾ diyor.

Batı medeniyetini sürekli olumlu yönleri ile gündeme getiren Batı, İslam ve Müslümanları ise sürekli karalamaktadır. Batı'nın bu tarafı, adaletsiz ve tutarsız tutumu halen devam etmekte ve bu çifte standart durumu artık kendi akl-ı selim insanlarını bile itiraza sevk etmektedir.

Medeniyeti, içinde olduğu insanların çoğunluğuna getirdiği huzur ve saadete değerlendirmek gerekir. Oysa Batı medeniyeti, beşerin yüzde seksenini meşakkate, şekavete atmış; onunu mümevveh saadete çıkarmış; diğer onu da beyne beyne bırakmış..."^{tr}. Batı medeniyeti, eşhası fakir, sefih ve ahlaksız etmiştir. "Fakat hakiki medeniyet, nev-i insanın terakki ve tekemmülüne ve mahiyet-i neviyesinin kuvveden fiile çıkmasına hizmet ettiğinden, bu nokta-i nazardan, medeniyeti istemek insaniyeti istemektir."⁽¹⁵⁾th,208

Böyle medenilerin 'içi dışa bir çevrilsé'

İslamiyet'in, Batı medeniyetini reddetmesinin sebebini Bediüzzaman, bu medeniyetin iç yüzünü göstermekle izah etmiştir.

Bu medeniyet, "...beş menfi esas üzerine teessüs etmiştir. Nokta-i istinadı kuvvettir. O ise, şe'ni tecavüzdür. Hedef-i kastı menfaattır. O ise, şe'ni tezahumdur. Hayatta düsturu, cidaldir. O ise, şe'ni tenazudur. Kitleler mabeynindeki rabıtası, ahari yutmakla beslenen unsuriyet ve menfi milliyettir. O ise, şe'ni böyle müthiş tesadümdür. Cazibedar hizmeti, heva ve hevesi teşçi ve arzularını tatmin ve metalibini teshildir. O heva ise, şe'ni insaniyeti derece-i melekiyeden, dereke-i kelbiyete indirmektedir. İnsanın mesh-i manevisine sebep olmaktadır. Bu medenilerden çoğu, eğer içi dışına çevrilsé, kurt, ayı, yılan, hınzır, maymun postu görülecek gibi hayale gelir."⁽¹⁶⁾

Batı medeniyetinin insanı nasıl fakirleştirdiğini ise, Bediüzzaman şöyle izah eder; "Hem serbest hevanın tahakkümüyle, havaic-i gayr-i zaruriye havaic-i zaruriye hükmüne geçmiştir. Bedavette bir adam dört şeye muhtaç iken, medeniyet yüz şeye muhtaç ve fakir etmiştir. Sa'y, masrafa kâfi gelmediğinden, hileye, harama sevk etmekle, ahlakın esasını şu noktadan ifsad etmiştir."⁽¹⁷⁾

Tam bu noktada şöyle bir soru akla gelebilir: Batı medeniyeti insanlığı bu derece fakir, sefih ve ahlaksız etmesine rağmen, niçin bu kadar hakim bir medeniyet olarak varlığını sürdürmektedir?

Bu sorunun pek çok cevapları olmakla birlikte, en önemlisi aklı serssem

Oysa Batı medeniyeti, beşerin yüzde seksenini meşakkate, şekavete atmış; onunu mümevveh saadete çıkarmış; diğer onu da beyne beyne bırakmış..."^{tr}. Batı medeniyeti, eşhası fakir, sefih ve ahlaksız etmiştir. "Fakat hakiki medeniyet, nev-i insanın terakki ve tekemmülüne ve mahiyet-i neviyesinin kuvveden fiile çıkmasına hizmet ettiğinden, bu nokta-i nazardan, medeniyeti istemek insaniyeti istemektir."

13- Nursi, Said, Sünuhat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Mart- 1995, s. 80

14- Zaman Gazetesi, 6. Şubat. 2012

15- Nursi, Said, Tarihçe-i Hayatı, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Eylül- 2007, s. 208

16- Nursi, Said, Sünuhat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Mart- 1995, s. 59

17- Bulaç, Ali, İslam ve Fanatizm, Oğul Matbaacılık, İstanbul, Şubat-1993, s. 34

Bediüzzaman'a göre, nefis, az dahi olsa peşin olan bir lezzeti, ilerideki çok lezzetlere tercih eder. Bundandır ki, bu dünyadaki birkaç saatlik lezzeti Cennetin binler sene lezzetlerine tercih eder. Yine

Bediüzzaman'a göre, insanı hayvan derekesine indiren sefih medeniyet, insanı lezzet noktasında hayvandan bin derece aşağıya düşürmüştür.

eden hadiseler, hissi iptal eden durumlarla beraber, ilerideki çok lezzetlere şimdiki hazır az lezzetleri tercih ettirmesidir. İnsan, akıl yanında nefis ve şeytanın tesiriyle tercihlerini belirliyor; sefahatin, ağız suyu akıtacak şekilde takdim edilmesiyle, bireyler nefislerinin esiri haline getiriliyor.

Bediüzzaman'a göre, nefis, az dahi olsa peşin olan bir lezzeti, ilerideki çok lezzetlere tercih eder. Bundandır ki, bu dünyadaki birkaç saatlik lezzeti Cennetin binler sene lezzetlerine tercih eder.

Yine Bediüzzaman'a göre, insanı hayvan derekesine indiren sefih medeniyet, insanı lezzet noktasında hayvandan bin derece aşağıya düşürmüştür.

Avrupa medeniyeti, insandaki hazır lezzetlere düşkünlüğü kullanarak, gelecekteki büyük lezzetleri terk etmesine sebep olmaktadır. Yani dünyevileşmekle, adeta dünyaya cenneti getirmek iddiasıyla, uhrevileşmeyi ve asıl cenneti unutturmaya çalışmakta ve insanı nefsinin, his ve arzularının esiri haline getirmektedir.

Oysa ki, Medeniyet-i fazilet, insanı, melekleri dahi geçebilecek büyük bir potansiyele sahip ve eşref-i mahlukat olarak görür.

Batı Medeniyetinin Tarihindeki Vahşet Manzaraları

Tarihe bakıldığında Batı medeniyetinin nasıl bir vahşet medeniyeti olduğuna dair yeterince bilgi bulunmamaktadır. Mesela 7. yüzyıldaki din savaşlarında Yahudiler ve Hıristiyanlar arasında çok ciddi katliamlar yapılmış, Antakya'da Yahudilerin başkaldırması üzerine imparator Pokas, acımasız bir komutan olan Abnasos'u üzerlerine göndererek, Yahudi halkını kılıçtan geçirmiş ve hatta kaçanları yakalatıp, işkencelerle öldürerek, yırtıcı hayvanlara parçalamıştır.

Bizans İmparatorluğu'nun, Kudüs ve Filistin'deki bütün Yahudi ve kendilerine bağlılık göstermeyen Hıristiyanların ibadethanelerini nasıl yıktırıp on binlerce insanı kılıçtan geçirdiğini, İslam tarihçisi Makrizi, anlatmaktadır.⁽¹⁸⁾

İlk zamanlarda iki farklı dinin çatışmalarından meydana gelen zulüm ve vahşet yaşanırken, diğer taraftan da aynı dinin farklı mezheplerdeki mensupları arasında kanlı savaşlar yaşanmıştır. Mesela Roma Hıristiyanlığı ile Suriye ve Mısır Hıristiyanlığı arasındaki çatışmalar doğrudan dini, teolojik nedenlere dayanmaktadır. Bu dini anlaşmazlığın sebep olduğu 6. ve 7. yüzyıllardaki savaşlarda, on binlerce kişi ölmüştür.

Ortaçağ Avrupasında İskoçya'da 400 yıl içinde 9 milyon kadın cadı veya kötü insan oldukları ileri sürülerek kaynar yağa atılarak öldürülmüştür.⁽¹⁹⁾

Din taassubunun, Avrupa'nın kirli tarihinde nasıl kan ve zulme sahne olduğu düşünüldüğünde, laikliğin Avrupa'da ortaya çıkması daha iyi anlaşılabilir. Dini baskının bu sonuçları nedeniyle Avrupa, dinin devlete hakimiyetini kırmak için ancak laiklik formülünü kullanmıştır.

Batı, kendi siyasal, askeri ve ekonomik yayılmacılığını kolaylaştıracak kültürel değişimi sağlamak için, her zaman kaba kuvvete başvurmayı geçerli tek yöntem saymıştır. Mesela Batılılar, gittikleri yeni kıta olan Amerika'daki yerlilerden birkaç gün içinde yetmiş bin insanı öldürüp, kellelerinden koskoca bir dağ inşa etmişlerdir.⁽²⁰⁾

İngilizler, sömürgeleri Hindistan'da kendi tekstil ürünleri kullanılsın ve Hint kumaşları üretilmesin diye tam 40 bin Hintli ustanın kolunu kestiler ki, bu

18- Tarhan, Nevzat, Kadın Psikolojisi, Timaş Yayınları, İstanbul,

19- Bulaç, Ali, İslam ve Fanatizm, Oğul Matbaacılık, İstanbul, Şubat-1993, s. 27

20- Bulaç, Ali, İslam ve Fanatizm, Oğul Matbaacılık, İstanbul, Şubat-1993, s. 27

tarihin kaydettiği en utanç verici barbarlıklardan bir diğeridir. (21) Yine Orta çağda, kilise baskısı neticesinde, dünyanın yuvarlak olduğunu beyan edenler ve bilimle uğraşanlar afroz edilip, giyotinle öldürüldüler.

Avrupa'nın bu tarihi süreci içerisinde, 300 bin kişi mahkûm olmuş, 32 bin kişi ateşe atılmıştır. Söz gelimi Brunoe, birden fazla evren olduğu görüşünü savunduğu için, bir meydanın orta yerinde, din adına yakılmıştır. (22) 17. asırda Galile'yi engizisyon mahkemesi zindanda boğdurmuştur. Filozof Lucilla Vanini, 1619'da hem de parlamento kararıyla, önce dili kesilip sonra diri diri yakılmıştır. (23)

Avrupa, 19. asırda dahi vahşet manzaralarından kurtulamamıştır. "İç çarpışmalara binlerce kişi kurşunlar dizilmiştir. Prens Wilhem kalabalığa ateş emrini vermiş ve isyancılarla askerler arasında 15 saat müsademe cereyan etmiş... Avrupa'nın 19. asrı hep böyle geçmiştir..." (24)

Şu birkaç örnek bile, Avrupa'nın kanlı ve vahşet manzaralarını anlatmaya yeterlidir.

Batının, farklılıklara hoşgörüsüzlüğü ve kültür katliamları

Batı, girdiği her yerde, kültür katliamları yapmıştır. Farklı kültürleri zorba yöntemlerle, zaman içinde yok etmiştir. Nitekim İspanya'daki Endülüs Emevileri'nin kurduğu İslam devletinin, 900 yıllık kültürel ve tarihi varlığını yerle bir etmiştir. Yine yakın geçmişte yaşanan 1992 yılındaki Bosna-Hersek'te Sırp, Avrupa'dan aldıkları dolaylı destekle, Doğu Avrupa'daki sadece 12 milyon olan Müslüman nüfusu tamamıyla yok etmek üzere etnik/dini asimilasyona girişip, yüz binlerce Müslüman'ı katletmişler ve ikinci bir Endülüs trajedisini gerçekleştirmişlerdir. (25) Yine Avrupa, 30 yıl boyunca, farklılığa tahammülsüzlüklerinin bir sonucu olarak kanlı mezhep savaşlarına sahne olmuştur.

Bugün dünyaya barış, demokrasi, insan hakları gibi alanlarda ders veren Batı'nın, geçmiş tarihi karanlık ve kanlıdır. Batı kendini yenileyebilmesi ve inandırıcı olabilmesi için, önce bu tarihi ile yüzleşmek durumundadır. Buna karşın, İslam dünyasında Hıristiyanların kültürel varlığı olduğu gibi muhafaza edilmektedir.

Batı medeniyetinin bilime ve inanca bu derece hoşgörüsüzlüğüne rağmen, İslam medeniyeti, farklı inançlara, inanışlara ve hatta şeytana tapanlara dahi karışmayarak, onları kendi hallerine bırakmış ve tapınaklarına dokunmamıştır.

Oysa tarih boyunca Anadolu'da, Ortadoğu'da ve İran'da Hıristiyanlık, Yahudilik gibi dinler ve Budizm, Hinduizm ve hatta şeytana ve ateşe tapma gibi inanışlar varlıklarını sürdürmüşlerdir. İşte Müslümanlık, Hıristiyanlık gibi bir hoşgörüsüzlük politikası içinde olsaydı, bugün bu din ve geleneklerden hiç birisi varlığını sürdüremezdi.

Bediüzzaman, Batı medeniyetinin farklı kültür yapılarını yok etme ve bozma adımlarına karşı, Müslüman gençleri ikaz ederek, bir Müslüman'ın yabancı bir kültürü taklit etmesinin tehlikesine dikkatleri çekmiştir: "Ey bu vatan gençleri! Frenkleri taklide çalışmayınız. Aya, Avrupa'nın ettikleri hadsiz zulüm ve adavetten sonra, hangi akılla onların sefahet ve batıl efkalarına ittiba edip emniyet ediyorsunuz? Yok, yok! Sefihane taklit edenler, ittiba değil, belki şuursuz olarak onların safına iltihak edip kendi kendinizi ve kardeşlerinizi idam ediyorsunuz." (26)

Bediüzzaman, Batı medeniyetinin farklı kültür yapılarını yok etme ve bozma adımlarına karşı, Müslüman gençleri ikaz ederek, bir Müslüman'ın yabancı bir kültürü taklit etmesinin tehlikesine dikkatleri çekmiştir: "Ey bu vatan gençleri! Frenkleri taklide çalışmayınız. Aya, Avrupa'nın ettikleri hadsiz zulüm ve adavetten sonra, hangi akılla onların sefahet ve batıl efkalarına ittiba edip emniyet ediyorsunuz? Yok, yok! Sefihane taklit edenler, ittiba değil, belki şuursuz olarak onların safına iltihak edip kendi kendinizi ve kardeşlerinizi idam ediyorsunuz."

21- Bulaç, Ali, İslam ve Fanatizm, Oğul Matbaacılık, İstanbul-1993, s. 32

22- Selim, Ahmet, Din-Medeniyet ve laiklik, Timaş Yayınları, İstanbul, 1991, s. 36

23- Selim, Ahmet, Din-Medeniyet ve laiklik, Timaş Yayınları, İstanbul, 1991, s. 34

24- Bulaç, Ali, İslam ve Fanatizm, Oğul Matbaacılık, İstanbul, Şubat- 1993, s. 161

25- Nursi, Said, Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Mart- 2008, s. 301

26- Nursi, Said, Sünuhat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Mart- 1995, s. 80

*Batı medeniyeti,
insanların manen
kirlenmesine de
sebep olmuştur.
İnsanlar
arasındaki ahlak
kuralları önemini
yitirmiş, manen
bir çöküntü
başlamıştır. Bu
aynı zamanda
inanları tüketime
sevk etmiş ve
insanlar tüketim
durumuna göre
birbirlerini
değerlendirmeye
ve sınıflar
oluşturmaya
başlamışlardır.*

3- Batı'nın tarihi vahşet izlerini silmekte kullandığı maske: modernizm

Modernlik adı altında vahşet manzaraları

Modernizm, Batı medeniyetinin ürettiği ve sınırlarını, değer yargılarını kendisinin belirlediği, tamamen insanın haz ve zevklerine hitap eden, kendi içinde bencil ve egoist bir dünya kuran bir fitne hareketi ve günahlarla örülü, insan ile yaratıcı bağı koparan bir ahlaksızlık girişimidir.

Batı, toplumların kendi kültürel kimliklerine saygısızca, modernlik adı altında, elindeki kitle iletişim imkânlarıyla toplumlara ahlaksızlık sokmaktadır.

Modern ilerlemenin manevi kirliliğe sebep olduğu eskiden beri savunulmaktadır. Modern insan tiplemesinin olduğu gibi, modern devlet anlayışının da geçmiş çağlardaki insan ve devletlere göre daha baskıcı, bencil bir karakter taşıdığı ifade edilmektedir. Çıkış noktası yanlış olan bir kurgudan, doğru davranışlar beklemek anlamsız olacaktır. İçinde sevgi, hoşgörü, hak ve hukuk gözetme, diğergamlık gibi başkasını da düşünen hareket noktalarının olmadığı bir yaşam modelinde insan, elbette kendi hazlarını tatmin için dünyayı yakıp yıkmayı rahatlıkla göze alabilecektir.

Bu ruh halinin göstergelerinden birisi; Batı medeniyeti, insanın zaaf noktalarını değişik şekillerde elde edip, onu sonuna kadar kullanmaktadır. Nitekim cinsellik bu alanda en çok sömürülen ve kitlesel tüketime sunulan bir unsurdur.

Modernlik, pek çok değerlerin örselenmesini, yok olmasını, insanın kendi toplumundan soyutlanmasını ve her geçen gün biraz daha yalnızlaşmasını netice veriyor.

Batı medeniyeti, insanların manen kirlenmesine de sebep olmuştur. İnsanlar arasındaki ahlak kuralları önemini yitirmiş, manen bir çöküntü başlamıştır. Bu aynı zamanda inanları tüketime sevk etmiş ve insanlar tüketim durumuna göre birbirlerini değerlendirmeye ve sınıflar oluşturmaya başlamışlardır.

Modernizm rüzgârı, bütün dünyayı öyle etkisi altına almış bulunuyor ki, modern insan tiplemesi ve modernlik unsurları hemen hemen bütün teknolojik aygıtların girdiği ortamlarda sınırlarını oluşturmuş bulunuyor. Öyle ki ülkemizde, modern kadın tiplemesi dendiğinde, Batı'nın çerçevesini çizdiği, giyimini kuşamını belirlediği tiplmeler ve yaşam tarzları akla gelir olmuştur.

Batı Medeniyetinin kültür unsurlarını bütün teknolojik imkanlarla dünyaya empoze eden Batılılar, başka medeniyetleri küçük görüp, kendi medeniyetlerini adeta zihinlere kazımaktadırlar. TV, internet ve diğer kitle iletişim vasıtalarıyla öyle bir bombardıman yapıyor ki, Müslüman bir cemiyette bile Müslüman tiplmeler yadırganır hale gelmektedir.

Batı'nın farklı kültürlere saygısız tutumu, sinema filmlerinde kullandığı Müslüman insan tiplmelerinden de anlaşılabilir. Maksatlı, karalayıcı, dışlayıcı, itici, gülünç roller yüklenmiş hacı ve hoca tiplmeleri, ustaca yürütülen bir psikolojik savaştır. Tabii bütün bu adımlar, dünyada İslam'a ve Müslümanlara ilişkin zihinlere çok ciddi bir tahribat oluşturmaktadır.

Hıristiyanlığın malı olmayan (müspet) medeniyeti ona mal etmek, İslamiyet'in düşmanı olan tedenniyi (gerilemeyi) ona dost göstermek, feleğin ters dönmesine delildir. ⁽²⁷⁾ Elbette bu anlayışın meydana gelmesinde en büyük sebep, Batı'ya karşı aşırı bir sevgi ve millete karşı derin bir nefret hissinin kuvvet bulmasıdır. Böylece sağlıklı düşünme ortadan kalkmaktadır. Halbuki mille-

tine karşı hamiyetli olmanın şartı saygı, sevgi ve merhametten geçer. Nefretin olduğu bir ortamda hamiyet iddiasında bulunmak yalancılık ve sahtekârlıktır.

Yine siyasal, ekonomik ve kültürel çıkarlar uğruna irtica kampanyaları yürütmesi, diğer ülkelerin içindeki uzantıları ile kargaşa çıkarması tam bir vahşet medeniyeti portresi ortaya koymaktadır.

Modernizmin kurucuları, insanın sadece maddi ihtiyaçlarını karşıladıklarında, insanı mutlu edeceklerini tasarladılar. Böylece hazcı, bencil tipler ürettiler. Ama insanı, mutlu edemediler. Dünyayı bir cennete dönüştürmeyi vadedenler, çağın insanlarını adeta nefislerine tutsak edip, dünyayı cehenneme çevirdiler. İşte bu da modernizmin iflası anlamına geldi.

Modern insan tiplemesinin yaşam tarzına bakıldığında altından bir vahşet çıkmaktadır. Böyle bir insan tiplemesinde, insan ikinci planda yer alırken, mesela hayvan hakları daha çok ilgi gören bir alandır.

Mesela her yıl, dünyada 15 milyonu çocuk olmak üzere 50 milyon insan açlıktan ölmekte iken, yaklaşık bir milyon insan nüfusu olan Hollanda'nın refah toplumunda 23 milyon ev hayvanı beslenmesi, insanlık adına tam bir vahşet manzarası değil midir? Nitekim bu ev hayvanlarına ayrılan kaynakların Afrika'da birkaç ülkenin açlık, sağlık ve eğitim sorunlarını çözmeye yetebileceği düşünüldüğünde, ortaya çıkan mutlu ve müreffeh insan modeli, insanlık adına bir yıkım manzarasıdır. (28)

Modern dünyada insanlar her geçen gün biraz daha bencillik hapsine düşer hale geldiler. Böyle giderse, dünya modern insanların birbirini boğazladıkları, modern vahşetlerin yaşandığı bir yaşam alanı haline gelecek gibi görülmektedir. Elbette böyle bir anlayışla bencillik, duyarsızlık, hazcılık, 'bana ne', 'bana dokunmayan yılan bin yaşasın' anlayışı modern kültürün belirgin bir parçası olacaktır. Böyle giderse, yakın gelecekte, dünyadaki her 10 kişiden 9'u açlık ve yoksullukla pençeleşirken, sadece bir kişi refah içinde yaşayabilecek. İşte bu sonuçla, bütün dünyaya dayatılan modernizasyon projesi, bir felakete yol açmış olacaktır.

Oysa bilinen bir sosyal gerçek var ki, insanların aralarındaki sosyal, ekonomik uçurum ne kadar artarsa, mutlu azınlığında mutlu kalma şansı da o nispette azalacaktır.

Modernizmin bir modernizasyona ihtiyacı var

Batı, dünyayı sadece kendi menfaatleri çerçevesinde düşünüyor. 'Ben rahat olayım da dünya yıkılsın bana ne' anlayışı içerisinde. Onun için kendi hantal teknolojilerini, maddi ve manevi olarak sömürdükleri ülkelere aktararak o ülkelerin servetlerine el koymaktalar ve bunun da adına 'modernleştirme', 'barış ve istikrarla kalkındırma', 'demokrasi getirme' diyorlar. Oysa bu durum, yoksullar ile zenginler arasındaki uçurumu derinleştirmekte ve toplumlar ve insanlar arası eşitlik, adalet ve hakkaniyet ilkelerini temelde yok etmektedir.

Batı medeniyeti, insan hakları, demokrasi, hümanizm söylemleri içerisinde iken, bu söylemleri daha çok kendi vatandaşları için uygularken, diğer dinler, kültürler ve medeniyetlerdeki insanlar için aynı hassasiyeti göstermemektedir.

Modernizmin iskaladığı haklar

İslam dininin aksine Avrupa tarihinde insan hakları doğuştan gelen

Modernizmin kurucuları, insanın sadece maddi ihtiyaçlarını karşıladıklarında, insanı mutlu edeceklerini tasarladılar. Böylece hazcı, bencil tipler ürettiler. Ama insanı, mutlu edemediler. Dünyayı bir cennete dönüştürmeyi vadedenler, çağın insanlarını adeta nefislerine tutsak edip, dünyayı cehenneme çevirdiler. İşte bu da modernizmin iflası anlamına geldi.

Batı medeniyeti, gelinen noktadaki varlığını, kendini yenileme sürecinde etkilendiği İslam medeniyetine borçludur. Ki bu kendini yenileme süreci halen devam etmektedir. Batılılar bu gibi konularda, 'nereden gelirse gelsin, faydası varsa alalım' mantığı içerisinde dirler. Akılcı yapıları, 'dünyadaki bütün medeniyetlerden istifade etme' yi gerektirir. Böylece onlar akla uygun her türlü konuda adım atmakta bir sakınca görmezler.

haklardan ziyade, sonradan kazanılmış haklar olması dikkat çekicidir. İşte tam burada iki medeniyet arasındaki temel fark kendini gösteriyor.

Avrupa'daki sivil toplum isteklerinin 1789 yılında yayınlanan İnsan Hakları Bildirisi ile ilk defa doruğa ulaştığı herkes tarafından bilinmektedir. Beyanname yenilik olarak özgürlük, kardeşlik ve eşitlik ilkelerini getiriyor ve mutlakiyetçi yönetim ve ayrıcalıklara son veriyordu. Ancak acı bir durum ki, bu tarihten sonra başta Fransa olmak üzere, İngiltere ve diğer Avrupalı devletler Afrika, Asya ve Latin Amerika'da sömürge faaliyetlerine yeni bir hız katıyorlardı. Kendi ülkelerinde insan hakları kavgasını verenler, sömürgelerde katliam yapıyor, kaynakları yağmalıyor, köle ticaretinden vurgunlar vuruyorlardı.

Antropolog Welss'in verdiği rakamlara göre, Avrupalı beyaz adam 100 milyon Afrikalıya ya katletmiş veya Avrupa veya Amerika'ya köle olarak nakletmiştir. Beyaz adamın Aztek, İnka ve Maya'yı nasıl acımasızca yok ettiği, masum Kızılderilileri nasıl soykırıma uğrattığı tarihi birer gerçektir. 1948 yılında, BM aracılığı ile imzalanan, İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'ne, kendi ülkeleri ve çıkarları söz konusu olduğunda sadık kalmayan Batılı ülkeler yine bir çifte standarda imza atmışlardır. Yine 1988 yılında, Halepçe'de binlerce masum Müslüman'ın kimyasal silahlarla yakılması esnasında, insan hakları konusunda bir duyarlılık göstermemeleri samimiyetsiz tutumlar olarak kayıtlara geçmiştir.

Son olarak, Batı'nın, Irak'ta, Mısır'da, Libya'da, Suriye'de v.b. İslam ülkelerindeki çifte standart uygulamaları kendi insaf sahibi insanlarına bile inandırıcı gelmezken, dünyaya söyleyebileceği hiçbir geçerli, ciddi projesi olmaya-caktır.

4- Vahşetten sonra şefkat arayışları

Batı, tiryakisi olduğu vahşet manzaralarından birden kurtulabilecek değildir. Ancak tarihi süreç içerisinde yaşanan savaşlar, yıkımlar ve diğer tecrübeler bir takım yenilikleri ve değişiklikleri getirecektir. Nitekim Batı'daki modernizmin modernizasyonu (Rönesans ve reform) tarih boyunca da ihmal edilmiş değildir.

Nitekim Batı medeniyeti, gelinen noktadaki varlığını, kendini yenileme sürecinde etkilendiği İslam medeniyetine borçludur. Ki bu kendini yenileme süreci halen devam etmektedir. Batılılar bu gibi konularda, 'nereden gelirse gelsin, faydası varsa alalım' mantığı içerisinde dirler. Akılcı yapıları, 'dünyadaki bütün medeniyetlerden istifade etme' yi gerektirir. Böylece onlar akla uygun her türlü konuda adım atmakta bir sakınca görmezler.

Yakın geçmişte Papa'nın ekonomik krizle ilgili olarak, bankacılıktan, faizden kurtulmak gerektiğine dair öğütleri, yardımlaşma, dayanışma hatırlatmaları, İslam'ın özünde olan barış, kardeşlik gibi konularda ilahi mesajlardan ders almak gerektiğine dair Hıristiyanlara nasihatleri bunun küçük örnekleridir.

Geçmişte de, Fransa devriminin hazırlık döneminde düşünceleri çok etkili olan Voltaire, felsefe üzerinde konuşmalarında, İslam ilkelerinin üstünlüğünü açıkça yazmıştır. ⁽²⁹⁾

Avrupa medeniyetini kurgulayan düşünürler, toplumları üzerinde dene- me yanılmalar yapmaktadırlar. Bu aslında bir arayışın sonucudur.

Avrupa medeniyeti, toplumların yaşam düzenlerini kurgulayarak, insanları tüketim çılgını haline getirdi. Hatta 'tükettiğiniz kadar insansınız' gibi

insanları birbirleri ile çarpıştıran bir yapı ortaya çıkardı. Bu aslında tam bir dünyevileşme idi. Dünyaya ve dünyalıklara olan düşkünlük, aslında insanlık kalitesini genel anlamda düşüren bir durumdur.

Avrupa giyimde, kuşamda, günlük yaşamda, hayatı ve hayattakileri algılama biçimlerinde kendi felsefelerinin gereği olarak, mücadeleyi, çarpışmayı hayat biçimi haline getirdiler. Tabii bunca tüketime alışan hisleri tatmin etmek pek mümkün olmayacağı için, haram-helal demeden elde edilen kazançlar kendini göstermektedir.

Özellikle hislerin hâkim olduğu bir hayat algısıyla meydana gelen bir yaşam biçiminde, yardımlaşma, dayanışma, kardeşlik, birlik ve beraberlik gibi güçlü kavramlardan ısrarla uzaklaşıp; bencilce bir dünya, para, mal, mülk, imkânlarla anlam yüklenen bir dünya kuruldu. Böylece hislerin galip geldiği, egemen olduğu bir yapı ortaya çıktı. Böyle olunca da, anne babanın kendi öz çocuğuna bile bir yük olarak bakması söz konusu olmaya başladı. İnsanlar, her geçen gün biraz daha birbirlerinden uzak, soğuk diyaloglara mahkûm oldu.

Sonuçta İlahi izlerini her geçen gün yitiren Batı medeniyetinde, ruhsuz bir yapı ortaya çıktı. Gelinen noktada, Avrupa'nın kendi tarihi içerisinde yaşadığı vahşet görüntüleri, günümüzde karşılaşılan ekonomik, kültürel problemler, bireysel ve toplumsal çıkmazlar, bu düşünen topluluğu kendi geleceklere için daha doğru adımlar atmaya itmektir.

Bediüzzaman'ın, 'Amerika'nın Din-i Hakki arayan ehemmiyetli bir cemiyeti gibi, ruy-i zeminin geniş kıt'aları ve büyük hükümetleri, Kur'an-ı Mü'cizülbeyan'ı arayacaklar ve hakikatlerini anladıktan sonra bütün ruh-u canlarıyla sarılacaklar.'⁽³⁰⁾ cümleleri bu gelinen noktaya işaret etmektedir.

Yine, konu ile ilgili Bediüzzaman, "Mesmûata göre; bugünkü Amerika, aktâr-ı âleme tedkikat için gönderdiği dört heyetten birisini, bu günkü beşeriyetin saadetini t'emin edecek sâlim bir din tabarrisine me'mur etmiştir."⁽³¹⁾

Hasılı, inancın yer almadığı bir modernlik uygulamasının iflası, dine olan yoğun ilgidir. Yeryüzünde, bütün Hıristiyan âleminde ve İslam dünyasında dinin hızla gündemin ilk sıralarına tırmanması, modernizm projesinin öldüğünün göstergesidir.

O zaman, içinde ilahi mesajların bulunduğu yeni bir modernlik tanımlamasına ihtiyaç var. Ki artık adım adım bu noktaya gelinmiş bulunuyor. Batı toplumu tarafından hayatın dışına itilmiş olan din, yokluğunu çok acı şekilde hissettirdi, hissettiriyor.

**

Bediüzzaman, medeniyetten maksadın ne olduğunu da izah ettiği yorumunda, '...şimdiki medeniyet, beşerin yüzde seksenini darlığa ve sıkıntıya atmış, onunu sahte saadete çıkarmış, diğer onunu da iki arada bırakmış. Saadet odur ki, ya herkese, ya eksere saadet ola. Bu ise, azınlığındır ki, insan türüne rahmet olan Kur'an, ancak umumun, azınlığın değil çoğunluğun saadetini içine alan bir medeniyeti kabul eder.'⁽³²⁾ diyerek, aslında Batı medeniyetinin de nerelerde yanlışlar içinde olduğuna işaret etmektedir.

Yine Bediüzzaman, Batı medeniyetinin insana neler verdiğini ve içinin nasıl bir duygu ile dolu olduğunu veciz bir tespit ile belirtir; "Hem serbest he-

Gelinen noktada, Avrupa'nın kendi tarihi içerisinde yaşadığı vahşet görüntüleri, günümüzde karşılaşılan ekonomik, kültürel problemler, bireysel ve toplumsal çıkmazlar, bu düşünen topluluğu kendi geleceklere için daha doğru adımlar atmaya itmektir.

30- Nursi, Said, Tarihçe-i Hayatı, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Eylül- 2007, s. 741

31- Nursi, Said, Tarihçe-i Hayatı, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Eylül- 2007, s. 208

32- Nursi, Said, Tarihçe-i Hayatı, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Eylül- 2007, s. 208

Bediüzzaman'a göre, yeni bir medeniyet yani "şariat-ı Ahmediye'nin tazammun ettiği ve emrettiği medeniyet," "medeniyet-i haziranın (Avrupa medeniyetinin) inkişâ'ından inkişaf edecektir." (35) Bu İslami medeniyet, Batı medeniyetinin "menfi" esasları yerine, müspet esaslar vaz' edecektir.

vanın baskısıyla, gerekli olmadığı halde, birçok ibtiyaçlar zaruri hale gelmişlerdir. Bedevilikte bir adam dört şeye muhtaç iken, medeniyet yüz şeye muhtaç ve fakir etmiştir. Çalışma masrafı yetmediğinden, hileye, harama sevk etmekle, ahlakın esasını şu verdiği servet, haşmete bedel, ferdi, şahsı fakir, ahlaksız etmiştir. İlk çağların bütün vahşetini, bu medeniyet bir defada kustu!⁽³³⁾ Bireyi ihmal eden medeniyetin sonu hüsrandan başkası olamaz.

Artık medeniyet, nerede ve ne şekilde ortaya çıkarsa çıksın, evrensel bir boyut kazanması kaçınılmazdır. İslam medeniyeti nasıl belli bir dönem batıyı etkisi altına almışsa, Batı'dan gelen faydalı medeniyet unsurları da Doğu'ya katkı sağlayacaktır. Bu hazır medeniyet perdelerini açıp, kendini yenileyecek ve "onun menfi esasları yerine, müspet esaslar vaz'eder."⁽³⁴⁾ kaidesiyle, İslam medeniyetinin köklü ve oldukça taze ilkeleriyle yeniden buluşacak ve insanlığa yeni bir mutluluk dönemi açacaktır.

İnsanlığın yeni bir medeniyete ihtiyacı var

Batı medeniyeti dün olduğu gibi bugün de kendine adapte ettiği bu insani değerlerle kendine gelecek ve kendini bu şekilde yenileyecektir. Bu haliyle gün geçtikçe kendini Kur'an medeniyetine yakın hissedecek ve onunla müsala ha edip, O'ndan istifade edecektir.

İletişim araçlarının hızla artması ve küreselleşme olgusu, medeniyetlerin iyice karışmasına neden olmuştur. Bu değişim daha da hızlanacaktır. Akıllı güçlü, sözleri gerçek, sunuşu mükemmel olan fikirler her zaman etkili olacaktır.

İslam'ın insanlığa sunduğu medeniyetin, toplumlara değişik şekillerde takdimi yapılacak ve küresel köy haline gelen ortamda herkes birbirinin birikiminden istifade edecektir. Böylece toplumlar arası yanlış anlamaların da önü alınmış olacaktır.

Bediüzzaman'a göre, yeni bir medeniyet yani "şariat-ı Ahmediye'nin tazammun ettiği ve emrettiği medeniyet," "medeniyet-i haziranın (Avrupa medeniyetinin) inkişâ'ından inkişaf edecektir."⁽³⁵⁾ Bu İslami medeniyet, Batı medeniyetinin "menfi" esasları yerine, müspet esaslar vaz' edecektir.

"Âlem-i küfür bütün vesaitiyle, medeniyetiyle, felsefesiyle, fünunuyla, misyonerleri ile âlem-i İslam'a hücum ve maddeten uzun zamandan beri galebe ettiği" halde, dahildeki bütün dalalete gitmiş grupların çabalarına rağmen, âlem-i İslam'a dinen galip gelemediğini belirten Bediüzzaman, "zaaf-ı dine sebep olan Avrupa medeniyet-i sefihanesinin yırtılmaya yüz tuttuğu ve medeniyet-i Kur'an'ın zuhura yakın geldiği"ne işaret etmektedir.⁽³⁶⁾ Böylece Bediüzzaman, Batı medeniyeti yerine Kur'anî esaslara göre kurulacak bir medeniyetin geçeceğini söylemektedir.

Avrupa medeniyetinin fazilet ve hüda yerine, heva, heves, rekabet ve tahakküm üzerine bina edildiği için zamanla kurtlanmış bir ağaç hükmüne geçtiğini, bu durumun kısa süre içinde "Asya medeniyetinin galebesine kuvvetli bir medar ve delil hükmündedir"⁽³⁷⁾ diyen Bediüzzaman, Avrupa medeniyetinin yerine Asya medeniyetinin geçeceğini belirtmektedir.

Bediüzzaman, yeni medeniyetin İslamiyet'te ve Asya'da bulunan beş kuvvet tarafından oluşturulacağını, Batı medeniyetinin kendi içindeki zaaf-

33- Nursi, Said, Sünuhat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Mart- 1995, s. 61

34- Nursi, Said, Sünuhat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Mart- 1995, s. 61

35- Nursi, Said, Münazarat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Aralık- 2007, s.160

36- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Haziran- 2009, s. 100

37- Nursi, Said, Muhakemat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Ocak- 2008, s. 67

rının, yeni medeniyetin kuruluşunda sadece esas kuvvetlere “yardım” edecek mahiyette olacağını belirterek, yeni medeniyetin Müslümanların ve Asyalıların çalışmaları ile kurulabileceğine açıklık getirmektedir. Böylece Bediüzzaman, yeni medeniyetin Avrupa’nın çöküşünden veya küllerini seyretmek için beklemekten değil, yeni medeniyet kurucularının kuvvet ve iradelerinden oluşacağını izah etmektedir. Tabiidir ki, yeni medeniyet kurulmaz ise mevcudun hakimiyeti devam edecektir.

Zaten Bediüzzaman, “medeniyetleri ihtiyarlandıran mesavî-i medeniyetin, mehasinine galebesidir.”⁽³⁸⁾ derken, “ölmesi” kelimesini tercih etmemektedir. Böylece bir medeniyetin hatalarından dolayı sadece ihtiyarlayabileceğini, ortadan kalkması veya üstünlüğünün sona ermesi için ancak yeni bir medeniyete ihtiyaç olacağına işaret etmektedir.

Bir de, İslam’ın, dünya ufkuna, doğru şekilde takdim edilmesi meselesi vardır. Doğru İslam, bu asırda ancak bu asrın şartları dikkate alınarak yani bir meseleyi aklen ve kalben ele alarak sunan bir Kur’an tefsiriyle mümkündür. Bu da, bu asrın bir Kur’an tefsiri olan Risale-i Nur’dur.

Fen ve felsefeden gelen dalaletlerle ortaya çıkan sefih medeniyete karşı, yine fen ve felsefe ile Allah’ın varlığını, kudretini ispat eden Risale-i Nurlar, atom bombası gibi bir tesirle inançsızlığı ve dalaleti yok edecek, Kur’an’ın hakikatlerini dünyaya ispat edecektir.

Akılci bir yaklaşımın ön planda olduğu Avrupalılar, akla ve mantığa uygun bir izah tarzı olan Risale-i Nur’larla İslam’ı daha doğru ve ruhuna uygun tanıyabileceklerdir.

Batı, İslam medeniyetini neden kabul edecektir?

Batı; yaşanabilir, uygulanabilir, asır şartlarına uygun bir sosyal yaşam modeli aramaktadır. Kendi medeniyetleri buna cevap vermekte yetersiz kalmıştır.

Nitekim medeniyet de eğer umurun maddi ve manevi refahını, akla takılan sorularını makul ve mantıklı olarak sağlayamamışsa o medeniyet ideal medeniyet tanımlamasını hak etmez.

Batı medeniyetinin sosyal adalet açısından bakıldığında karnesi oldukça zayıftır. İnsanlık ailesinin daha iyi bir konumda yaşayabilmesi için, sınıf farkı gözetilmeksizin, herkesin ortak geleceğini içine alan bir yaşam alanı düşünmek gerekecektir. Bu evrensel anlayışa en uygun medeniyet, tecrübeleri de gösteriyor ki, İslam medeniyetidir.

Öncelikle İslam medeniyeti insanlığı maddi ve manevi saadete ulaştırmaya kabiliyeti var. Nitekim İslam tarihi bunun örnekleriyle doludur. Bediüzzaman’ın ifadesiyle, “İslamiyetin hakaiki, hem manen, hem maddeten terakki etmeye kabil ve mukemmel bir istidadı var.”⁽³⁹⁾

Batı medeniyeti, insanı çok şeye muhtaç etmiş, harcamalarını arttırmış, israfçı bir toplum meydana getirmiştir. Aynı zamanda, faiz, kumar gibi haksız kazançlara alıştıran, kazanmak yolunda her şeyi mübah gören insan tipleri üretmiştir. Bu da, toplumsal yaşamı çekilmez hale getirmiş bulunmaktadır. Oysa İslam medeniyeti, israfı yasaklayıp, iktisadı öngörmekte ve alın teri kavramını, helal dairede kazanmak kavramını ahlaki bir erdem olarak görmektedir.

Fen ve felsefeden gelen dalaletlerle ortaya çıkan sefih medeniyete karşı, yine fen ve felsefe ile Allah’ın varlığını, kudretini ispat eden Risale-i Nurlar, atom bombası gibi bir tesirle inançsızlığı ve dalaleti yok edecek, Kur’an’ın hakikatlerini dünyaya ispat edecektir.

Bir diğer medeniyet dinamiği ise, ahlak kurallarıdır. Çağdaş Batı medeniyeti, iffet ve hayâyı temel değer olarak kabul etmez. Bunun sonucu olarak da Avrupa'da uyuşturucu, fuhuş, ahlaksızlık, hak ve hukuk tanımazlık, vurdumduymazlık, hayâsızlık almış başını gitmektedir. Avrupa, bu toplumsal çöküntüye dur diyebilmek için, İslam medeniyetindeki temel değerlerden olan ahlak ve hayâyı, iffeti hayata katmak durumundadır.

Böylece İslam, insanı bencillikten, egoistlikten ve kendi hislerine esir olmaktan kurtarmaktadır.

Nitekim İbn-i Haldun'a göre de, savurganlık ve diğer insanları düşünmemek, bir çöküş göstergesidir. İbn-i Haldun, "Hanedanlık beş aşamadan oluşur. Galibiyet, istibdat, rahatlık, barış, savurganlıktır" der. Burada ilginç olan, bir hanedanlığın 'savurganlık aşaması, devletin ihtiyarlaması, hastalanması ve çöküş aşaması' olmasıdır ki, bugün AB'nin, ABD'nin ekonomik kriz sinyalleri, bu çöküşün izleri anlamındadır. İşte bu noktada da, İslam medeniyetinin, 'Hurmet-i riba, iktisat ve zekât' esasları, tam bir sosyal adaleti sağlayacak kurallar olarak kendini göstermektedir.⁽⁴⁰⁾

Bir diğer medeniyet dinamiği ise, ahlak kurallarıdır. Çağdaş Batı medeniyeti, iffet ve hayâyı temel değer olarak kabul etmez. Bunun sonucu olarak da Avrupa'da uyuşturucu, fuhuş, ahlaksızlık, hak ve hukuk tanımazlık, vurdumduymazlık, hayâsızlık almış başını gitmektedir. Avrupa, bu toplumsal çöküntüye dur diyebilmek için, İslam medeniyetindeki temel değerlerden olan ahlak ve hayâyı, iffeti hayata katmak durumundadır.

Bugün insanlık, huzur ve mutluluk verecek bir yaşama biçimi aramaktadır. Adaletsizlik, zulüm, haksızlık, ayrımcılık, çatışma, cehalet, menfaatçilik, şiddet ve ahlaksızlık bütün insanlığın kaçındığı sıfatlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kur'an medeniyeti bu sıfatları reddederek insanlığa barış, adalet, doğruluk, diğergamlık, birlik-beraberlik, yardımlaşma ve huzur dolu bir hayat önermektedir.

Kur'an medeniyetinin en güçlü temellerinden birisi, insanlığın günümüzde sahip olduğu değerlere kaynaklık etmesidir. Bunlar, elbette gelişen çağın imkânları ile dünyaya daha kolay ulaşacak ve insanların birbirini anlaması daha kolay olacaktır.

Nitekim 'Beşer, bu asırda harplerin ve fenerin ve dehşetli hadiselerin ikazıyla uyanmış ve insaniyetinin cevherini ve cami istidadını hissetmiş.'⁽⁴¹⁾ gereğince, beşerin ortak aklı, İslam hakikatlerini konuşup tartışacaklar, 'telahük-u efkar' ile doğruya ulaşacaklar, doğrudan anlaşacaklardır. Yine insanlardaki hakikati arama meylî (meyl-i taharri-i hakikat) doğruları gün yüzüne çıkaracaktır. Doğrulara ulaşıncı da, elbette insanlardaki 'insanlık sevgisi' (hubb-u insaniyet) galip gelecek⁽⁴²⁾ ve insanlık ailesi, kendi gelecekleri için, ortak hakikatte anlaşacaklar ve böylece gelecekte Kur'an'ın evrensel mesajlarında birleşmek fitri bir seyrir olacaktır.

Bediüzzaman'ın müjdesiyle, İsevilik dininin takallüs ederek, kendini yeni zamana hazırlaması ve hakiki dindar İsevilerin Müslümanlarla olan müسالahaları evrensel bir birleşmeyi netice verecektir.⁽⁴³⁾

İnsanlık tarihine bakıldığı zaman din savaşlarının, dine dayalı şiddet ve terörün çokça görüldüğü zamanlar olmuştur. Bir dinin kendini kabul ettirebilmesi iki yöntemle gerçekleşir. Bunlardan birisi şiddet ve baskıdır. Diğeri ise insanların özgür iradelerine bırakarak, vicdanlarına mesajları sunmak şeklindedir. Bu açıdan bakıldığı zaman Hıristiyanlık tarihi birinci yöntemi, İslam tarihi ise, ikinci yöntemi kullanmıştır.

Bediüzzaman, "Kabr ve cebr ile zabiri bir hâkimiyet, sathî bir tahakküm, kısa bir zamanda ibka edilebilir. Fakat bütün kalplere, fikirlere, ruhlara, icra-i te-

sir ederek, zahiren ve batınen beğendirmek şartıyla vicdanlar üzerine hâkimiyetini muhafaza ve ibka etmek, ancak nübüvvetin hassalarından olabilir.”⁽⁴⁴⁾ diyerek, çareye işaret etmektedir.

Bir düşüncenin gücü ve haklılığı vicdanlarda kök salan adalet duygularına, ruhsal tatmin ve zihinsel arayışlara, varoluşsal ve kozmik sorunların aydınlatılmasına, insanın hayat yolculuğuna, ölüm ve ötesine, hayatın anlam ve amacına ilişkin getirdiği doyurucu çözüm ve açıklamalarına dayanır. Bu gün insanlığın en önemli gündemi, kafasında oluşan sorularına makul ve mantıklı cevaplar bulabilmesidir.

Konuyla ilgili Bediüzzaman, İşaratü'l-İcâz isimli eserinde, insanlığın en önemli üç muamma sorusuna, yani “necisin, nereden geliyorsun, nereye gidiyorsun, bu dünyadaki işiniz nedir” gibi sorulara makul ve mantıklı olarak şöyle cevap verilmektedir.

Ben-i adem namına, ‘emsali olan büyük Peygamberler gibi’, Muhammed-i Arabi (asm) nev-i beşere vekaleten...’ şöyle cevap veriyor: “*Ey hikmet! Bu gördüğün insanlar Sultan-ı Ezeli'nin kudretiyle, yokluk karanlıklarından ziyadar mahluk alemine çıkarılan mahluklardır. Sultan-ı Ezeli bütün mevcudatı içinde biz insanları seçmiş ve emanet-i Kübrayı bize vermiştir. Biz, haşır yoluyla, saadet-i ebediyeye müteveccihen hareket etmekteyiz. Dünyadaki işimiz de o saadet-i ebediye yollarını temin etmekle, re'sül'-mahmûz olan istidatlarımızı nemalandırmaktır.*”⁽⁴⁵⁾

Yani insanlığın içinden çıkmadığı problem ve sorunlara ancak en doğru ve mukni cevapları dinler vermiştir.

Her dini tebliğ ve öğretisi, insandan ve toplumdaki bir takım şeyler, köklü değişiklikler ister ve bir takım şeylere de karşı çıkar. Eğer din, istek ve önerilerinde insanlara sahici bir tutarlılık, dünyevi ve uhrevi bir mutluluk vaat ediyorsa, çağrılarını vicdan, ruh ve zihni tatmin edip, yatıştırıyorsa kabul edilir. Nitekim yine konu ile ilgili Peygamber'in (asm) inatçı ve adetlerinde mutaassıp bir kavim olan Ceziretü'l-Arap'taki o büyük inkılabı bu sırdandır. Zira, “*Ey Muannit! Ceziretü'l-Arap'a git. En büyük feylesoflardan yüz taneyi de intihap et, beraber götür. Onlar da orada, ahlakın ve maneviyatın inkişafı hususunda çalışsınlar. Muhammed-i Arabinin o vahşetler zamanında, o bedevilere verdiği cilayı, senin o feylesofların şu medeniyet ve terakkiyat devrinde yüzde bir nispetinde verebilirler mi? Çünkü, o zatın yaptığı o cila, İlâhî, sabit, layetegayyer bir ciladır.*”⁽⁴⁶⁾ Bağnazlık, fanatizm, şiddet ve baskı yöntemlerinin geçerli olduğu ortamlarda insanlar dini bir öğretiyi seçmişlerse bile, bu seçim bilinçten ve özgür iradede yoksun bir seçim olduğundan nihai anlamda sağlıklı değildir. Konuyla ilgili, “*Evet, tehditlerle, korkularla, hilelerle efskar-ı ammeyi başka bir mecraya çevirtmek mümkün olur. Fakat tesiri cüz'îdir, sathidir, muvakkat olur; muhakeme-i aklıyeyi az bir zamanda kapatabilir. Amma irşadıyla kalplerin derinliklerine kadar nüfuz etmek, hissîyatın en incelerini heyecana getirmek, istidatların inkişafına yol açmak, ahlak-ı aliyeyi tesis ve alçak huyları imha ve izale etmek, cevher-i insaniyetten perdeyi kaldırıp hakikati teşhir etmek, hürriyet-i kelama serbesti vermek ancak şua-i hakikatten muktebes harikulade bir mucizedir.*”⁽⁴⁷⁾ İslam medeniyetini bu asrın şartlarına en uygun şekilde takdim eden, İslam medeniyeti içerisindeki marjinal

Bir düşüncenin gücü ve haklılığı vicdanlarda kök salan adalet duygularına, ruhsal tatmin ve zihinsel arayışlara, varoluşsal ve kozmik sorunların aydınlatılmasına, insanın hayat yolculuğuna, ölüm ve ötesine, hayatın anlam ve amacına ilişkin getirdiği doyurucu çözüm ve açıklamalarına dayanır. Bu gün insanlığın en önemli gündemi, kafasında oluşan sorularına makul ve mantıklı cevaplar bulabilmesidir.

44- Nursi, Said, İşaratü'l-İcâz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s. 29
45- Nursi, Said, İşaratü'l-İcâz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s. 165
46- Nursi, Said, İşaratü'l-İcâz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s. 164
47- Köprü Dergisi, Sayı: 81, Nazmi Eroğlu, İstanbul, Kış-2003, s.19

Netice olarak İslam dini, daha ilk başlangıcında medeniyet inşasını şefkat ve vicdan üzerine tesis etmiş olması, iki neticeyi hatıra getiriyor. Bunlardan birisi, bu dinin maksatlı olarak zihinlere kazanmaya çalışıldığı gibi, terörle, barbarlıkla, baskıyla ve şiddetle hiçbir alakası yoktur. Diğer de, insanlığın ciddi ihtiyaç duyduğu, sevgi, hoşgörü, adalet, eşitlik, hak ve hukuk gibi, yorum ve yaklaşımlar hakiki anlamda, ancak İslam dininin ilahi öğretilerinde vardır.

kalmış gurup ve yaklaşımlar değil, bu asrın insanının fen ve felsefeden gelen sorularına makul ve mantıklı Kur'anî cevaplar veren Risale-i Nur tefsirleridir. Risale-i Nurlar, yaşanan dünyaya uygun, din-bilim çatışmasının görülmediği ve hatta din ile bilimin birbirini desteklediği bir uygulama alanıdır.

Netice olarak İslam dini, daha ilk başlangıcında medeniyet inşasını şefkat ve vicdan üzerine tesis etmiş olması, iki neticeyi hatıra getiriyor. Bunlardan birisi, bu dinin maksatlı olarak zihinlere kazanmaya çalışıldığı gibi, terörle, barbarlıkla, baskıyla ve şiddetle hiçbir alakası yoktur. Diğer de, insanlığın ciddi ihtiyaç duyduğu, sevgi, hoşgörü, adalet, eşitlik, hak ve hukuk gibi, yorum ve yaklaşımlar hakiki anlamda, ancak İslam dininin ilahi öğretilerinde vardır.

5- İslam medeniyetinin şefkat yansımaları (tarihi süreç)

Şunu net olarak ifade etmek gerekir ki; insanlığın ekseriyetini mutlu edecek medeniyet vahiyden beslenen anlayışlarla gerçekleşebilir. (48)

İşârâtü'l-İcâz isimli eserin, 'Ecnebi Feylesofların Kur'an'ı Tasdiklerine Dair Şahadetleri' bölümünde, Kur'an medeniyetinin ne derece bir sosyal değişim ve dönüşüme hizmet edeceğine dair ifadeler yer almaktadır.

Bunlardan Prens Bismarck, '...bütün münzel semavi kitapları tam ve etraflıyla tetkik ettimse de, tahrif olundukları için, hiçbirisinde aradığım hikmet ve tam isabeti göremedim. Bu kanunlar, değil bir cemiyet, bir hane halkının saadetini bile temin edecek mahiyetten pek uzaktır. Lakin, Muhammedilerin Kur'an'ı bu kayıttan azadedir. Ben, Kur'an'ı her cihetten tetkik ettim, her kelimesinde büyük hikmetler gördüm' (49) demektedir.

Yine, 'Meşhur muharrir, müsteşrik, edebiyat-ı Arabiye mütehasısı ve Kur'an-ı Kerim'im mütercimi Doktor Maurice (Moris), Kur'an'ın insanlığı kurtaracak çare olduğuna şöyle işaret etmektedir: Bizans Hristiyanlarını içine düştükleri batıl itikatlar girivesinden ancak Arabistan'ın Hira Dağında yükselen ses kurtarmıştı.' (50)

Bu Avrupalı feylesoflardan her biri Kur'an'ın başka bir hususiyetine dikkatleri çekmektedir. Kur'an'ın eşitlik ve adaletine dikkatleri çeken İngiltere'nin en meşhur ve en büyük müverrihlerinden Edward Gibbon (Edvord Gibon), "Roma İmparatorluğunun İnhitat ve Sukutu" adlı eserinde, '...Kur'an'ın nazarında, satvetli bir hükümdarla zavallı bir fakir arasında fark yoktur.' (51) demiştir.

Müsteşrik Sedio ise, Kur'an medeniyetinin iktisat ve kanaat düsturlarına dikkatleri çekmiş ve 'Kur'an, insanı iktisat ve itidale sevk eder, dalaletten korur; ablaki zaafıların karanlığından çıkarır, teali-i ablak nuruna ulaştırır.' (52) demiştir.

İngilizlerin en mutaassıp papazlarından olan Rodwell (Radvel), 'Kur'an'ın esaslarıyla ki, fakir ve sefaletleri ancak cehaletleriyle kabil-i kıyas olan, susuz ve çıplak bir yarımadanın sekene, yeni bir dinin, hareketli ve samimi salikleri olmuşlar, devletler kurmuşlar, şehirler inşa etmişlerdir.' diyerek, İslam medeniyetinin kurumsallaşmasına dikkatleri çekerek, bu yönüyle de Avrupa Medeniyetini etkilediğini, 'Filhakika, Müslümanların heybetidir ki, Fesdad, Bağdat, Kurtuba, Debli, bütün Hristiyan Avrupa'yı titreten bir azamet ve haşmet ibraz etmişlerdir.' (53) cümleleriyle tespit etmiştir.

48- Nursi, Said, İşârâtü'l-İcâz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s, 429

49- Nursi, Said, İşârâtü'l-İcâz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s, 429

50- Nursi, Said, İşârâtü'l-İcâz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s, 430

51- Nursi, Said, İşârâtü'l-İcâz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s, 435- 436

52- Nursi, Said, İşârâtü'l-İcâz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s, 438

53- Nursi, Said, İşârâtü'l-İcâz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s, 443

Cihanşümül medeniyet kapsamı sadece İslam medeniyetinde var

İslam medeniyetinin, ‘cihan medeniyeti’ olma potansiyeline ise, yine Batı aleminden bir Fransız müsteşrik dikkatleri çekiyor. Yine yukarıda adı geçen aynı eserde, Gaston Care, “Yüz milyonlarca insanın dini olan Müslümanlık, bütün salıklarına nazaran, dünyanın kıvamı olan bir dindir. Bu akli dinin menbai ve düsturu olan Kur’an, cihan medeniyetinin istinat ettiği temelleri muhtevidir. O kadar ki, bu medeniyetin İslamiyet tarafından neşrolunan esasların imtizacından vücut bulduğunu söyleyebiliriz. Filhakika bu âli din, Avrupa’ya dünyanın imarkarane inkişafı için lazım olan en esaslı kaynakları temin etmiştir.”⁽⁵⁴⁾

Medeniyetlerin ana unsurları olan, ahlak prensipleri de yine, Kur’an’da dikkatlerini çeken temel nokta olmuştur.

Sembires Encyclopedia isimli, Muhitü’l-maarif’te Müslümanlıktan şöyle bahsedilmektedir: “..İnsafsızlık, yalancılık, hırs, israf, fubuş, hıyanet, gıybet, bunların hepsi Kur’an tarafından en şiddetli surette takbih olunmuş ve bunlar rezaletin ta kendisi tanınmıştır. Diğer taraftan, hüsnüniyet sahibi olmak, başkalarına iyilik etmek, iffet, haya, müsamaha, sabır ve tahammül, iktisat, doğruluk, istikamet, sulhperverlik, hakperestlik, her şeyden fazla Cenab-ı Hakka itimat ve tevekkül, Allah’a itaat Müslümanlık nazarında hakiki iman esasları ve hakiki bir müminin başlıca sıfatları olarak gösterilmiştir.”⁽⁵⁵⁾

İlk İnsan Hakları Bildirisi olarak ‘Medine Vesikası’

Kur’an medeniyeti denilen mefkure, elbette ki hazret-i Peygamberin hayatıyla kendini göstermiştir. İnsanın kendi içinde ve dış dünya ile nasıl bir iletişim içerisinde olacağını prensiplerini, Kur’an’ın yaşayan modeli olan hazreti Peygamberin hayatında aramak daha anlamlı olacaktır.

Konunun, kapsamlı ve derinden ele alındığı insan hakları üzerindeki ilk metinler, M. 622’de yazılmış olan Medine Vesikası’dır. Bu vesika, üç ayrı toplum olan Müslümanlar, Yahudiler, Hıristiyanların hak ve hukuklarını ele almaktadır.

Batı’da ise, haklarla ilgili ilk yazılı metin, İngiltere’de 1215’te Baronlarla Kral John arasında imzalanan Magna Karta’dır. Bu bilgiler ışığında, İnsan haklarının Batı’daki geçmişi 700 yıllık bir zamanı içine alır.⁽⁵⁶⁾

İslam’da hak kavramı, iki ana kategoridedir; biri, doğuştan sahip olunan haklar; diğeri, sözleşme ile sonradan kazanılan haklardır. Oysa Batı’daki gelişen bu ilk hak adımı, sonradan kazanılan haklardandır.

İslam, insanlar arasındaki farklılıkları kaldırmış ve ‘İnsanlar tarahın dışları gibi eşittirler.’ diyerek, bu yaklaşımı hüküm altına almıştır. İslam peygamberi 1400 yıl önce çeşitli hakları ayrıntılarıyla söyledikten sonra, en genel bir ifadeyle, ‘Her hak sahibine hakkını ver.’ Buhari hadisiyle kendini göstermiştir.

İslam, insana içinde bulunduğu topluma, kültüre ve medeniyete göre değil, insana insan olduğu için değer vermiştir. Bu anlayışta, bütün insanlar bir ailenin üyesidirler. Nitekim ‘Arap’ın Arap olmayana, beyazın siyaha takvanın dışında bir üstünlüğü yoktur.’ (Keşful Hafa 154) hakikati de bunu gösteriyor.

İslam’ın olanca hoşgörüsüne rağmen, Batı medeniyetinde tam bir hoşgörüsüzlük kendini göstermektedir. Nitekim Batı Medeniyeti, Bosna Hersek’teki Osmanlı izlerinin yok edebilmek için düşmanca bir tutum içerisinde olmuştur.

“Yüz milyonlarca insanın dini olan Müslümanlık, bütün salıklarına nazaran, dünyanın kıvamı olan bir dindir. Bu akli dinin menbai ve düsturu olan Kur’an, cihan medeniyetinin istinat ettiği temelleri muhtevidir. O kadar ki, bu medeniyetin İslamiyet tarafından neşrolunan esasların imtizacından vücut bulduğunu söyleyebiliriz. Filhakika bu âli din, Avrupa’ya dünyanın imarkarane inkişafı için lazım olan en esaslı kaynakları temin etmiştir.”

54- Nursi, Said, İshârâtü’l-İcâz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s, 444

55- Nursi, Said, İshârâtü’l-İcâz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Nisan- 2007, s, 445- 446

56- Bulaç, Ali, İslam ve Fanatizm, Oğul Matbaacılık, İstanbul, Şubat- 1993, s. 156

İslam inancına göre, canlı varlıklara karşı da insanların sorumlulukları vardır. Nitekim tabiattaki mahlûkata karşı olan sorumlulukların yerine getirilmesi, insanın kişiliğinin gelişmesine, ruhsal ve entelektüel olgunlaşmasına ciddi katkı sağlar. Diğergam, empati yeteneği bulunan bir insan olmak ancak bu duygusal uyanımlarla mümkündür.

Oysa İslam medeniyetinde hukuk ihlalleri, sadece bir kaç istisnadan ibarettir. Nitekim, Hazret-i Muhammed'in (asm) Medine'de kurduğu site devletten sonra Osmanlı dönemine kadar bu alanda tek bir hukuk ihlaline rastlanır. O da Prof. Philip Hitti'nin deyişiyle, Emeviler döneminde Talipoğulları Hıristiyanlarının zorla Müslümanlığa sokulması politikasıdır, bu olay da, bütün İslam tarihinde tek bir istisnadır.⁽⁵⁷⁾

Kur'an'ın insan modeli olan, kişilikli, kimlikli kulların özgürlüğü; imanları arttıkça teali eder, parlar, insan-ı kâmil olur ve böylece nefis esaretinden kurtulur.

Kur'an medeniyetinde haklar çok önemlidir

İslam medeniyeti, diğer insanların hak ve hukukunu gözetirken, insanın yaratıcısının, insanın kendi nefsinin de hak ve hukukunu göz ardı etmemektedir. Onun için İslam'da genel haklar; hukukullah, hukukulibat, hukukunnefs olarak yer almaktadır. Avrupa medeniyeti ile İslam medeniyeti arasındaki farklardan birisi de, Avrupa'dakinin aksine İslam'da doğuştan gelen haklar vardır.

Elbette medeniyet, bir insanda yaratan Allah'ın hukukunu gözetmek gelişirse, elbette O'nun yarattıklarına karşı da hak ve hukuk gözetmek gelişecektir.

İslam açısından en önemli hak, yaşama hakkıdır. Kur'an-ı Kerim, "Bir insanı öldüren bütün insanları öldürmüş gibidir, bir insanı dirilten de bütün insanları dirilten gibidir." der. İslam'a göre, değil bir başkasının, kendisinin dahi yaşama hakkına son verme durumu yoktur. Yani intihar suç ise, anne karnındaki teşekkül etmiş olan ceninin doğranarak parçalanması, kürtajla öldürülmesi bir cinayettir.

Medeniyet ayrıntılarından anlaşılır

Medeniyetler ayrıntılarda kendini gösterir. Hz. Ömer bundan 1400 yıl önce, diğer kadınlardan farklı olarak, hamile kadınlara ikinci bir can taşıdıkları için devlet maliyesinden bir ek ödeme tahsis etmiş ve bu hakkı hukuka geçirmiştir. Yine Hz. Ömer'in yoksul ve çalışamaz durumda olan gayr-i Müslimlere devlet bütçesinden maaş (işsizlik sigortası) bağladığı tarihi gerçeklerdendir.

Ayrıca İslam inancına göre, canlı varlıklara karşı da insanların sorumlulukları vardır. Nitekim tabiattaki mahlûkata karşı olan sorumlulukların yerine getirilmesi, insanın kişiliğinin gelişmesine, ruhsal ve entelektüel olgunlaşmasına ciddi katkı sağlar. Diğergam, empati yeteneği bulunan bir insan olmak ancak bu duygusal uyanımlarla mümkündür.

Yine İslam medeniyetinde hayvanlara eziyet etmemek, aç bırakmamak, onlara işkence etmemek, yaratılışları ile oynamamak bu temel haklar arasında yer alır. Hazret-i Ali'nin Peygamberimizden rivayet ettiği: "Kuduz bir köpek dahi olsa, hiçbir canlı varlığa işkence etmeyiniz." hadisi, konunun ayrıntılarına dikkatleri çekmektedir.

Netice olarak şunu söylemek gerekir ki, Kur'an medeniyeti, sadece insanın hak ve hukukunu değil, Yaratıcı'nın ve bütün mahlûkatın hukukunu gözetten bir sistem getirmiştir.

Kur'an medeniyeti, her bireye küresel bir davranış kazandırmaktadır.

Çalışan hayvanlar için mesai saati tanzimi

Avrupa'da insanlar gözünün, saçının ve cinsiyetinin farklılığından dolayı, ateşe atılıp yakılırken, İslam medeniyeti, bırakın insanın hukukunu, hayvanların dahi hak ve hukuklarını düzenleyen hükümler getirmiştir.

Kul hakkını gözeten medeniyet, kula hizmet eden hayvanın dahi hakkını gözetiyorsa işte gerçek medeniyet odur. Nitekim Osmanlı'da geçerli bir nizamnameye göre, yük hayvanlarına eziyet etmek, fazla yük yüklemek ve 'Tuluş Şems'ten asr'a kadar', yani güneşin doğuşundan ikinci vaktine kadar ki sürenin dışında hayvanları aralıksız çalıştırmak yasaklanmıştır.⁽⁵⁸⁾

Müslümanlar, Allah'a duydukları derin bağlılığın ve saygının sonucu olarak, her türlü haksızlığa karşı çıkmayı İslam'ın temel gereklerinden sayar ve herkesi böyle davranmaya çağırır.

İslam tarihinde zaman zaman yaşanan tehlikeli durumlar, 'siyasi katl' sonucu öldürülmeler; ne İslam'ın ne Kur'an'ın ve ne de peygamberin uygulamalarında yer almış olaylardır.

İslam medeniyetinde gayr-i Müslimlerin hakları da kanunla korunur

İslam toplumunda herkes, dilediği inanç ve görüşü seçme hakkına ve seçtiği inanç ve görüşe göre yaşama, örgütlenme imkânlarına sahiptir. Bu ve başka temel hükümler İslam'ın temel insan hakları bağlamında insan olan herkese tanıdığı hak ve özgürlüklerdir. Elbette bir İslam toplumunda gayr-i Müslimler de olacak ve onların da temel hak ve özgürlükleri bulunacaktır.⁽⁵⁹⁾ Hz. Ali de (r.a.), "Müslüman olmayanlar, 'bizim yaratılıştaki eşlerimizdir.'" der.⁽⁶⁰⁾ Nitekim Medine vesikası uygulamasının asıl siyasal amacı, her dinden ve düşünceden olan grupların birer hukuk topluluğu olarak ve Müslümanlarla birlikte ortak bir yönetimde yer almasıdır.

Müslümanlar tarih boyunca Müslüman olmayanlara bütün bu hakları verdikleri gibi, bazen onlar için savaşmayı da göze almaktan çekinmemişlerdir. Nitekim 13. yüzyılda Şam bölgesinde üstünlük kuran Moğollarla Müslümanlar arasında böyle bir durum ortaya çıktı. Ve esirlerin serbest bırakılması için Moğol komutanı Kutlu Şah'la görüşmeye giden İbn-i Teymiye, Moğolların Müslüman esirler dışında kalan Yahudi ve Hıristiyan esirleri serbest bırakmak istemediklerini görünce kesin bir dille şunları söyledi: "Bütün esirler bırakılmadıkça savaş bitmez; Müslüman, Yahudi ve Hıristiyan esirler. Yahudi ve Hıristiyanlar bizim korumamız altındadırlar, onlardan tek bir kişinin esir bırakılmasını kabul edemeyiz." Bu kararlı tutum karşısında yeni bir savaşı göze alamayan Kutlu Şah bütün esirleri bırakmayı kabul etmiş oldu.⁽⁶¹⁾

Kur'an- Kerim'de, Bakara suresi, 191 ve 193. ayetlerde, "Yeryüzünde fitne çıkaranlar"ın zor kullanarak bastırılması hükmü yer almaktadır. Buradaki bastırmayı, seçimle iş başına gelmeye çalışma değil, doğrudan şiddet ve baskı yöntemlerine başvurma eylemi olarak değerlendirilmelidir. Nitekim günümüz demokratik ülkelerde de durum böyledir. Yani anarşi çıkaran, fitneye sebep olan siyasi terör örgütleri, demokratik rejimlerin silahlarıyla karşı karşıya gelmektedir.

Bu konuda en demokratik ülkelerdeki hukuk sistemleri dahi İslam'ın seviyesinde değildir. 1400 yıl önce İslam peygamberi en genel bir ilkeyi günde-

Kul hakkını
gözeten
medeniyet,
kula hizmet
eden hayvanın
dahi hakkını
gözetiyorsa işte
gerçek medeniyet
odur. Nitekim
Osmanlı'da
geçerli bir
nizamnameye
göre, yük
hayvanlarına
eziyet etmek, fazla
yük yüklemek ve
'Tuluş Şems'ten
asr'a kadar',
yani güneşin
doğuşundan
ikinci vaktine
kadar ki
sürenin dışında
hayvanları
aralıksız
çalıştırmak
yasaklanmıştır.

58- Bulaç, Ali, İslam ve Fanatizm, Oğul Matbaacılık, İstanbul, Şubat- 1993, s. 179
59- Bulaç, Ali, İslam ve Fanatizm, Oğul Matbaacılık, İstanbul, Şubat- 1993, s. 66
60- Bulaç, Ali, İslam ve Fanatizm, Oğul Matbaacılık, İstanbul, Şubat- 1993, s. 66
61- Bulaç, Ali, İslam ve Fanatizm, Oğul Matbaacılık, İstanbul, Şubat- 1993, s. 70, 71

İslam tarihine
baktığımızda, ne
Avrupa'dakine
benzer baskıcı
ve fanatik bir
din olgusuyla
karşılaşıyoruz
ne de bizim
tarihimizde
böylesine kanlı
bir din savaşları
yaşanmıştır.
Sünnilik-Şiiilik
(Osmanlı-İran)
savaşlarında
bu bir din veya
mezhep çatışması
değil, o günün
siyasetine
ağırlık koymaya
çalışan siyasi
çekişmelerdir.

me getiriyordu: "Her hak sahibine hakkını ver." (Buhari, Savm, 51)

Hazret-i Ebu Bekir yönetimine başkaldıran Arap kabileleri bu irtidatlarından dolayı hepsi öldürülmüş olsaydı Mekke, Medine ve Taif dışında yarımaya dağılmış yüz binlerce mürtet insanın kesilmesi gerekirdi. (62)

Ancak savaş sonucunda da ortaya çıkan vergi verme karşılığında onlara uygulanan zimmi hukukuydu, yoksa bir soykırım yapıp hepsi kılıçtan geçirilmiyordu. Nitekim savaşı göze alsalar bile müşrik olsun, kitap ehli olsun, kadınlar, çocuklar, yaşlı insanlar, din adamları ve hatta savaşa katılmayan erkekler savaş kapsamı dışında tutuluyor, onlara dokunulmuyordu.

İslam, hoşgörüdür

İslam dini, Batılıların dünyaya servis ettikleri gibi baskı ve zorbacı bir din değildir. Kur'an-ı Kerim'in ayetleri bunu gözler önüne sermektedir: "Dinde zorlama yoktur." (Bakara suresi 256), "Onlar sözü dinlerler ve en güzeline uyarlar." (Zümer suresi, 18) ayetleri bir iki örnek olarak, Kur'an'ın zihinleri baskı altına almadığının göstergesidir. Nitekim Kur'an, farklı yorum ve iddiası olanlara, Kur'an'ın bir suresinin, bir ayetinin mislini getirmek noktasında, bütün filozoflar meydan okumuş ve onları ispata çağırılmış ve ne kadar yüksek bir kelam olduğu bu iddiasına karşı bir ispat gelmediği göstermiş ve göstermektedir.

İslam tarihine baktığımızda, ne Avrupa'dakine benzer baskıcı ve fanatik bir din olgusuyla karşılaşıyoruz ne de bizim tarihimizde böylesine kanlı bir din savaşları yaşanmıştır. Sünnilik-Şiiilik (Osmanlı-İran) savaşlarında bu bir din veya mezhep çatışması değil, o günün siyasetine ağırlık koymaya çalışan siyasi çekişmelerdir.

Bu tür istisnai durumlar, İslam hukukunun değil, dönemdeki rejimin bir suçudur. Kur'an'da ve sünnette, hiç kimsenin dini inanç ve düşüncelerinden dolayı öldürülebileceğine dair en ufak bir telkin bulunmamaktadır. Yaşananlar olsa olsa, saltanat rejimlerinin bir mirası olsa gerektir.

Yine, Peygamberimize inen ayetler, dini tebliğin, hatırlatma, ikaz etme gibi yumuşak bir dil ile yapılacağını ifade etmiş ve kabul ettirmenin veya reddetmenin yaratıcının kendisinde olduğu belirtilmiştir. Bu çerçevede, Gaşiye suresinde Allah, Peygambere; "Sen ancak bir hatırlatıcısın, onlara zor kullanacak değilsin." şeklinde bir çerçeve çizmektedir. Yunus suresi'nde ise, "Sen mü'min olmaları için insanlara zor mu kullanacaksın." Zümer Suresi'ndeki hüküm ise, düşünce özgürlüğünün İslam medeniyetindeki geniş alanına işaret eder ve uyulması gereken tebliğ metoduna dikkatleri çeker: "Bundan sonra herkes kendi dinine tapar." ayetleri, İslam'da zorla bir şeyin olmadığını göstermektedir.

İstikbale dair İslam medeniyeti müjdeleri

İstikbalde en yüksek gür sedanın İslam'ın olacağına dair müjdelere gerçekleşmektedir. İslam artık yaşanan asır problemleri karşısında danışılan, ne diyor olduğu merak edilen ve sıkıntı ve stres durumunda sığınılan bir son li-mandır.

Bu yönüyle dünya üzerindeki bütün izimler artık ömrünü tamamlamış bulunuyor. Artık insanlık fitrata dönüyor, yani İslam'a yöneliyor. Bu, İslam medeniyetinin içermiş olduğu esaslardan kaynaklanmaktadır.

Akla, mantığa ve hisleri terbiyeye hitabeden İslam medeniyeti, insanlığın ihtiyacına cevap veren tek dindir. Her alandaki yapılan araştırmalar ve

çalışmalar bu medeniyetin ortaya koyduğu prensiplerin doğru adres olduğuna işaret etmektedir.

İslam medeniyetinin istikbalde hükümferma olacağını müjdeleyen Bediüzzaman, konuyu şöyle özetler: *“Ey Cami-i Emevideki kardeşlerim ve yarım asır sonraki âlem-i İslâm camiindeki ihvanlarım! Acaba baştan buraya kadar olan mukaddemeler netice vermiyor mu ki, istikbalin kı'alarında hakiki ve mânevî hâkim olacak ve beşeri dünyevi ve uhrevî saadete sevk edecek yalnız İslâmiyettir ve İslâmiyete inkılâp etmiş ve hurafattan ve tahri-fattan sıyrılacak İsevîlerin hakiki dinidir ki Kur'an'a tâbi olur, ittîfak eder. İkinci cihet: Yani, maddeten İslâmiyetin terakkisinin kuvvetli sebepleri gösteriyor ki, maddeten dahi İslâmiyet istikbale hükmedecek.”*⁽⁶³⁾

Yine, ilim ve fenle, istikbaldeki galibiyetin nasıl olacağına dikkatler çekilerek, *“Hasıl-ı kelim, biz Kur'an şakirtleri olan Müslümanlar, bürhane tabi oluyoruz, akıl ve fikir ve kalbimizle hakaik-i imaniyeye giriyoruz. Başka dinlerin bazı efratları gibi, ruhbanları taklit için bürhanı bırakmıyoruz. Onun için, akıl ve ilim ve fen hükmettiği istikbalde, elbette bürhan-ı akliye istinat eden ve bütün hükümlerini akla tespit ettiren Kur'an hükmedecek.”*⁽⁶⁴⁾ müjdesi verilmektedir.

İşte insanlığı bütün bu hakikatlere taşıyacak olan şey ise, ‘insanlardaki taharri-i hakikat meyelanı’, ‘insaf’ ve ‘muhabbet-i insanîyet’ tir.⁽⁶⁵⁾

Sonuç

İnsanlık tarihi boyunca, insanlar arası ilişkilerde sürekli bir gelişme görülmektedir. Bu, kâinatta geçerli olan tekâmül kanunudur. İnsanlar sürekli iyi ve güzel olan şeylere doğru bir meyil içerisindedirler. İşte zaten medeniyet denen şey de, insanın/insanlığın maddi ve manevi faydasına olan her şeydir.

Yeryüzü, tarihi içerisinde insanlık, bütün düşüncelerin, doktrinlerin nasıl bir meyve verdiğini görmüş bulunmaktadır. Böylece insanlık hangi medeniyet nasıl bir insan modeli, nasıl bir toplum modeli oluşturduğunu bilmektedir.

İşte yeryüzü sakinlerinin verecekleri karar, ya ‘çabuk kıyameti başına koparacak’⁽⁶⁶⁾ ya da barış, huzur ve saadete vesile olacaktır. Geline nokta, bütün dünyadaki dine olan ilgi ve uyanış bir dönemin kapanıp yeni bir dönemin başlamakta olduğunun habercileri olsa gerek. Artık bütün İlahi dinlerde ortak düşman, ateizm, materyalizm ve dünyevileşme hastalığıdır. Bir de modernizm denilerek, zihinlere ellerindeki kitle iletişim vasıtaları ile hoş kayıtlar yaptırılan hastalık var ki, onun da ömrü tükenmiş gözüküyor. Dinsiz bir hayat öngören modernizm, insanların dine olan yoğun ilgileri ile ömrünü tamamlamış gözüküyor.

Yaşanan inanç pratikleri, artık insanlık ailesinin önünde fazlaca bir yol kalmadığını gösteriyor. İnsanlık birikimi, ilahi öğretilerle kucaklaşıp, kulluk bilincini tadararak, hem dünyevi bir rahatlamayı hem de uhrevî bir güveni yaşama noktasına gelmiş bulunuyor.

Nitekim Bediüzzaman'da konuyla ilgili neden İslam medeniyetinin galip geleceğinin gerekçelerini eserlerinde bir bir ortaya koymuş bulunuyor. *“Bizim muradımız, medeniyetin mehasini ve beşere menfaati bulunan iyilikleridir. Yoksa medeniyetin günahları, seyyiatları değil ki, ahmaklar o seyyiatları, o sefahetleri mehasin zannedip, taklit edip malımızı harap ettiler. Ve dini rüşvet verip dünyayı*

“Bizim muradımız, medeniyetin mehasini ve beşere menfaati bulunan iyilikleridir. Yoksa medeniyetin günahları, seyyiatları değil ki, ahmaklar o seyyiatları, o sefahetleri mehasin zannedip, taklit edip malımızı harap ettiler. Ve dini rüşvet verip dünyayı da kazanamadılar.

63- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Haziran, 2009, s. 90, 91

64- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul Haziran, 2009, s. 79

65- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Haziran, 2009, s. 86

66- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Haziran, 2009, s. 102

“Evet,
Avrupa'nın
medeniyeti
fazilet ve hüda
üstüne tesis
edilmediğinden,
belki heves ve
hevâ, rekabet ve
tahakküm üzerine
bina edildiğinden,
şimdiye kadar
medeniyetin
seyyiati
hasenatına galebe
edip ihtilâlcî
komitelerle
kurtlaşmış bir
ağaç hükmüne
girdiği
cihetle, Asya
medeniyetinin
galebesine
kuvvetli bir
medar, bir delil
hükümündedir. Ve
az vakitte galebe
edecektir.

da kazanamadılar. Medeniyetin günahları iyiliklerine galebe edip seyyiati hasenatına racih gelmekle, beşer iki harb-i umumi ile iki deşsetli tokat yiyip o günabhâr medeniyeti zir ü zeber edip öyle bir kustu ki, yeryüzünü kanla bulaştırdı. İnşaallah, istikbaldeki İslâmiyetin kuvvetiyle medeniyetin mehasini galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulb-u umumiyi de temin edecek.”

“Evet, Avrupa'nın medeniyeti fazilet ve hüda üstüne tesis edilmediğinden, belki heves ve hevâ, rekabet ve tahakküm üzerine bina edildiğinden, şimdiye kadar medeniyetin seyyiati hasenatına galebe edip ihtilâlcî komitelerle kurtlaşmış bir ağaç hükmüne girdiği cihetle, Asya medeniyetinin galebesine kuvvetli bir medar, bir delil hükümündedir. Ve az vakitte galebe edecektir.”⁽⁶⁷⁾

Elbette bu müjdeler gerçekleşecektir. Ancak düşünülmesi gereken, bu müjdelerin ne kadarına Müslümanlar nail olmuş olacaktır. “İstikbal yalnız ve yalnız İslâmiyetin olacak. Ve hakim, hakaik-i Kur'aniye ve imaniye olacak.”⁽⁶⁸⁾

Evet, tabii ki medeniyet, ‘İlim müslümanın yitiğidir, nerede bulursa olacaktır.’ Çünkü, “...medeniyeti istemek, insaniyeti istemektir.”⁽⁶⁹⁾

Zaten insanlığın yaratılma süreci de bu gilenen noktayı işaret ediyordu.

Özet

İnsanlık tarihi boyunca, insanlar arası ilişkilerde sürekli bir gelişme görülmektedir. Bu, kâinatta geçerli olan tekâmül kanunudur. İnsanlar sürekli iyi ve güzel olan şeylere doğru bir meyil içerisindeyler. İşte zaten medeniyet denen şey de, insanın/insanlığın maddi ve manevi faydasına olan her şeydir. Bu yazıda, insanlık tarihi boyunca etkili olmuş medeniyet anlayışlarından yola çıkılarak Bediüzzaman'ın medeniyet yorumuna yer verilmekte ve Kuran medeniyetinin özellikleri anlatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Medeniyet, vahşet, şefkat, modernizm, hoşgörü, insan hakları

Abstract:

Throughout the human history there has been a permanent development in the relationships among human beings. This is a law of development valid in the universe. Human beings usually have a tendency towards the good and the beautiful. As a matter of fact what we mean by civilization is everything that is for the material and spiritual benefit of human beings. In this study starting from the understandings of civilizations influential throughout human history we mention Bediüzzaman's interpretation of civilization and give an account of the characteristics of Quranic civilization.

Key Words:

Civilization, savagery, mercy, modernism, tolerance, human rights

67- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, Haziran, İstanbul, 2009, s. 98, 99

68- Nursi, Said, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, Haziran, İstanbul, 2009, s. 67

69- Nursi, Said, Divan-ı Harb-i Örfi, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Temmuz, 2000, s. 55